

KOKEMÄEN LUKIO

Opinto-opas

Sisällys

OHJEITA OPINTO-OPPAAN KÄYTTÄJILLE	4
LUKION TUNTIJAKO	7
OPISKELUN SUUNNITTELU- JA SEURANTAKORTTI	8
KURSSIKUVAUKSET:	9
Äi Äidinkieli ja kirjallisuus, suomen kieli ja kirjallisuus.....	9
S2 Äidinkieli ja kirjallisuus, suomi toisena kielenä ja kirjallisuus	10
ENA Englanti, A-oppimäärä	11
SAA Saksa, A-oppimäärä	13
RUB1 Ruotsi, B1-oppimäärä	15
RAB2 Ranska, B2-oppimäärä.....	17
RAB3 Ranska, B3-oppimäärä.....	17
SAB2 Saksa, B2-oppimäärä	19
SAB3 Saksa, B3-oppimäärä	19
MAY Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus	21
MAB Matematiikan lyhyt oppimäärä	21
MAA Matematiikan pitkä oppimäärä.....	22
BI Biologia.....	24
GE Maantiede	25
FY Fysiikka	26
KE Kemia.....	27
FI Filosofia.....	28
PS Psykologia.....	29
HI Historia	31
YH Yhteiskuntaoppi	32
UE Uskonto/Elämäkatsomustieto	33
LI Liikunta.....	35
MU Musiikki	37
KU Kuvataide	38
OP Opinto-ohjaus	38
AT Tietotekniikka.....	39
TO Teemaopinnot	39
TA Taiteiden väliset kurssit	41
LD Lukiodiplomit	42

OHJEITA OPINTO-OPPAAN KÄYTTÄJILLE

Lukion uusi opetussuunnitelma on astunut voimaan 1.8.2016. Sen mukaisesti opiskelevat syksyllä 2016 opiskelunsa aloittavat opiskelijat. Tätä ennen aloittaneet noudattavat 2005 voimaan tullutta opetussuunnitelmaa. Kurssien vastaavuudet löytyvät oppaan viimeisellä sivulla.

Tämän opinto-oppaan tarkoituksena on helpottaa lukio-opintojen suunnittelua ja kurssien valintaa. Oppaan ensi sivuilla on valtioneuvoston päätös lukioden tuntijaosta, josta käy selville eri aineiden **pakollisten** kurssien määrä ja valtakunnallisten **syventävien** kurssien vähimmäismäärä. Näiden lisäksi oppaasta löytyy selostus **soveltavista** kursseista, jotka ovat lukiokohtaisia. **Kurssitarjottimelta** voit nähdä, mitä kursseja kunakin lukuvuonna on tarjolla.

Eri kurssien **kurssisisällöt, suoritusohjeet ja arvostelun muoto** käyvät ilmi opinto-oppaasta.

Mikäli tavoitteena on suorittaa lukio kolmessa vuodessa, on suositeltavaa valita kahtena ensimmäisenä vuonna vähintään 30 kurssia ja viimeisenä 15, jotta vähimmäiskurssimäärä 75 kurssia tulee täyteen. Kursseja voi tuki suorittaa, oman harrastuneisuuden, kiinnostuksen ja taipumusten mukaan enemmänkin, sillä ylärajaa ei ole määritelty.

A2-, B2- ja B3-kielten kurssien järjestäminen riippuu oppilaiden valinnoista ja lukion saamasta tuntiresurssista.

Kurssivalintoja tehdessä apuna kannattaa käyttää **opiskelun suunnittelu- ja seurantakorttia**.

KERTAUSTA KESKEISIIN KÄSITTEISIIN

JAKSO

Lukuvuosi jakaantuu viiteen suunnilleen yhtä pitkään jaksoon. Jakson lukujärjestys riippuu opiskelijan suorittamista valinnoista. Kustakin valitusta oppiaineesta suoritetaan runsaan 30 oppitunnin mittainen kurssi. Jokaista oppiainetta opiskellaan kolme 75 min oppituntia viikossa, ellei kurssia ole hajautettu useammalle jaksolle (esim. liikunta). Jakso päättyy koeviikkoon, jonka aikana suoritetaan po. jakson aikana opiskeltujen aineiden kurssikokeet. Kurssin arvosana määräytyy opiskelijan kurssin aikana osoittaman jatkuvan näytön ja kurssikokeen perusteella. Jokaisen jakson päättyessä opiskelija ja huoltaja voi Wilman kautta seurata opintomenestystään. Opintokirjan otteen opiskelija saa 3. ja 5. jakson jälkeen johon on merkitty suoritettujen kurssien arvosanat.

KURSSI

Lukiossa opettavien aineiden kurssit jakautuvat **pakollisiin, valtakunnallisiin syventäviin, koulukohtaisiin syventäviin ja soveltaviin** kursseihin. Koko lukion aikana opiskelijan on suoritettava vähintään 75 kurssia, joista pakollisia kursseja on 47-51 (lyhyt / pitkä matematiikka) ja syventäviä vähintään 10. Opiskelijalla on siis mahdollisuus valinnoissaan suuntautua jatko-opintojensa ja kiinnostuksensa kannalta järkeviin ja häntä kiinnostaviin ainevalintoihin.

Syventävällä kurssilla tarkoitetaan esim. seuraavanlaisia kursseja

- yhteisiin (pakollisiin) opintoihin liittyvä jatkokurssi (esim. FY2)
- itsenäisen kokonaisuuden muodostava kurssi (esim. YH4 – lakitieto)
- kertaava kurssi

Syventävillä teemaopinnoilla (yht. 3 kurssia) tarkoitetaan oppiaineiden rajat ylittäviä oppimiskokonaisuuksia, joita tarjotaan valinnaisina teemoina ja voidaan toteuttaa myös hajautetusti, projektiviikkoina tai TET-jaksoina.

Soveltavalla kurssilla tarkoitetaan eheyttäviä kursseja, joissa on aineksia eri oppiaineista, menetelmäkursseja sekä muissa oppilaitoksissa opiskeltavia kursseja.

Virtuaalikurssit: Lähiopetuksena Kokemäen lukiossa annettavan kurssitarjonnan lisäksi opiskelijalla on mahdollisuus opiskella virtuaalisesti eri portaaleissa tarjottavia kursseja.

Virtuaalikurssin hyväksilukeminen edellyttää, että opiskelija tekee anomuksen kurssin hyväksymisestä opinto-ohjelmaansa ja rehtori on sen hyväksynyt.

LUOKATTOMUUS

Opiskelija voi valita etenemisvauhtinsa itse, mutta pääsääntöisesti tavoitteena on lukion suorittaminen kolmessa vuodessa. Tällöin hänen on opintosuunnitelmaa tehdessään huomioitava, että kussakin jaksossa opiskeltavia kursseja tulisi olla keskimäärin 6.

Opiskelu tapahtuu vaihtelevissa ryhmissä muotoutuen useimmiten suoritettujen valintojen perusteella. Ryhmien koko vaihtelee, samoin saman aineen eri kurssien opettaja saattaa vaihtua.

YLIOPPILASKIRJOITUKSET

Ylioppilaskirjoitukset suoritetaan luokattomassa lukiossa joko syksyllä tai keväällä. Yo-tutkintoon voi ilmoittautua keväällä tai syksyllä, mikäli on osallistunut lukion oppimäärään kuuluviin pakollisiin kursseihin kyseisessä tutkintoaineessa kokeeseen mennessä. Yo-tutkinnon voi suorittaa hajautetusti kolmena peräkkäisenä suorituskertana.

Ylioppilastutkintoon kuuluu neljä pakollista koetta, joista äidinkieli on kaikille yhteinen. Muut kolme pakollista koetta voi valita seuraavista aineista: toinen kotimainen kieli, vieras kieli ja matematiikka tai reaaliaineen koe. Näistä toisessa kotimaisessa kielessä, vieraassa kielessä tai matematiikassa on suoritettava vähintään yhdessä laajempi koe, muissa riittää suppeampi koe. Ylimääräisten kokeiden määrää ei ole rajoitettu.

Syksystä 2016 alkaen yo-kirjoitukset ovat muuttuneet asteittain sähköisiksi kokeiksi. Näissä kokeissa suoritustapa on muuttunut, mutta sisältö ja vaatimustaso pääosin pysynyt muuttumattomana.

OPINTO-OHJAUS

Uuden OPS:n mukaan ohjauksen pakollisia kursseja on 2. Ensimmäinen keskittyy ohjaamaan lukio-opiskeluun ja toinen jatko-opintoihin. Sen lisäksi opiskelijalla on lukiossa mahdollisuus saada aineittain opinto-ohjausta. Sitä antavat kaikki koulun opettajat oman aineensa erityiskysymyksissä, mutta erityisesti ryhmänohjaajat, opinto-ohjaaja ja rehtori. Lisäksi, etenkin ensimmäisen vuoden opiskelijat voivat kääntyä ns. TUTOR-opiskelijoiden puoleen.

Opinto-ohjauksen infoissa tiedotetaan ajankohtaisista opintojärjestelyistä ja perehdytään ammatinvalinta- ja jatko-opintokysymyksiin. Ryhmänohjaajat perehdyttävät vastuullaan olevat opiskelijat koulun toimintaan ja opiskeluun, seuraavat ryhmäänsä kuuluvien opiskelijoiden opintomenestystä ja antavat käytännön ohjeita.

Rehtori ja opinto-ohjaaja antavat henkilökohtaista ohjausta keskustelutuokioissa ja tarvittaessa muulloinkin.

LUKION TUNTIJAKO (voimassa 1.8.2016 alkaen)

Oppiaine	Pakolliset kurssit	Syventävinä opintoina tarjottavien valtakunnallisten kurssien määrä
Äidinkieli ja kirjallisuus	6	3
Kielet		
A-kieli	6	2
B-kieli	5	2
Muut kielet		8+8
Matematiikka		
yhteinen opintokokonaisuus	1	
lyhyt	5	2
pitkä	9	3
Ympäristö ja luonnontieteet		
Biologia	2	3
Maantiede	1	3
Fysiikka	1	6
Kemia	1	4
Humanistis-yhteiskunnalliset aineet		
Filosofia	2	2
Psykologia	1	4
Historia	3	3
Yhteiskuntaoppi	3	1
Uskonto/elämäkatsomustieto	2	4
Terveystieto	1	2
Taito- ja taideaineet	5	
Liikunta	2	3
Musiikki	1-2	2
Kuvataide	1-2	2
Opinto-ohjaus	2	
Teemaopinnot		3
Pakolliset kurssit	47-51	
Syventävät kurssit vähintään	10	
Kurssit yhteensä vähintään	75	

OPISKELUN SUUNNITTELU- JA SEURANTAKORTTI

Nimi: _____

Oppiaine	Pakolliset kurssit	Valtakunnalliset syventävät kurssit	Koulukohtaiset syventävät kurssit	Koulukohtaiset soveltavat kurssit
Äidinkieli ja kirjallisuus	1 2 3 4 5 6	7 8 9	10	
Kielet				
A1-kieli, englanti	1 2 3 4 5 6	7 8	12	9 10 11 13
A2-kieli, saksa	1 2 3 4 5 6	7 8	9	
B1-kieli, ruotsi	1 2 3 4 5	6 7	8	
B2-kieli, ranska/saksa		1 2 3 4 5 6 7 8		
B3-kieli, ranska/saksa		1 2 3 4 5 6 7 8	9 10	
Matematiikka				
yhteinen opintokokonaisuus	1		0	
lyhyt	2 3 4 5 6	7 8	9	
pitkä	2 3 4 5 6 7 8 9 10	11 12 13		14
Ympäristö ja luonnontieteet				
Biologia	1 2	3 4 5	6	
Maantiede	1	2 3 4		5
Fysiikka	1	2 3 4 5 6 7		8 9 10
Kemia	1	2 3 4 5	6 7	
Humanistis-yhteiskunnalliset tieteet				
Filosofia	1 2	3 4		
Psykologia	1	2 3 4 5	6	7
Historia	1 2 3	4 5 6	7	8
Yhteiskuntaoppi	1 2 3	4		
Uskonto/Elämäkatsomustieto	1 2	3 4 5 6		7
Terveystieto	1	2 3	4	
Taito- ja taideaineet				
Liikunta	1 2	3 4 5	6 7	8 9 10 11
Musiikki	1 – 2	3 4		5 6
Kuvataide	1 – 2	3 4		
Opinto-ohjaus	1 2			
Tietotekniikka				1 2
Teemaopinnot		1 2 3		
Taiteiden väliset kurssit		1 2 3		
Lukiodiplomit				
Kurssit yhteensä 1. vuosi				
Kurssit yhteensä 2. vuosi				
Kurssit yhteensä 3. (4.) vuosi				
Kurssit yhteensä vähintään	75			

KURSSIKUVAUKSET:

ÄI Äidinkieli ja kirjallisuus, suomen kieli ja kirjallisuus

ÄI01 Tekstit ja vuorovaikutus

PAKOLLINEN: Opiskelijan käsitys monimuotoisista teksteistä ja vuorovaikutuksesta syvenee. Hänen monilukutaitonsa sekä kykynsä toimia vuorovaikutustilanteissa tavoitteellisesti ja tarkoituksenmukaisesti lisääntyvät. Hän harjaantuu tarkkailemaan ja kehittämään omia taitojaan kuuntelijana, puhujana, lukijana ja kirjoittajana erilaisissa ympäristöissä.

SUORITUS: Arvosana. Suoritetaan ensimmäisenä. Itsenäinen suoritus ei ole mahdollinen.

ÄI02 Kieli, kulttuuri ja identiteetti

PAKOLLINEN: Opiskelijan käsitys kielen ja muiden ilmaisutapojen merkityksiä rakentavasta luonteesta, kielen vaihtelusta, kulttuurin merkityksestä ja vuorovaikutuksesta monipuolistuu. Opiskelija saa yleiskuvan siitä, mikä merkitys kielellä ja kulttuurilla on yksilön identiteetille ja yhteiskunnalle.

SUORITUS: Arvosana. Itsenäinen suoritus on mahdollinen.

ÄI03 Kirjallisuuden keinoja ja tulkintaa

PAKOLLINEN: Opiskelijan käsitys kaunokirjallisuudesta, kielen taiteellisesta tehtävästä ja sen kulttuurisesta merkityksestä syvenee. Opiskelija harjaantuu tulkitsemaan kaunokirjallisia tekstejä ja nauttimaan kaunokirjallisuudesta sen eri muodoissaan.

SUORITUS: Arvosana. Itsenäinen suoritus on mahdollinen.

ÄI04 Tekstit ja vaikuttaminen

PAKOLLINEN: Opiskelija oppii tarkastelemaan monimuotoisia tekstejä ja niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta erityisesti vaikuttamisen ja osallisuuden näkökulmista. Hän perehtyy vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin sekä syventää niihin liittyviä tietoja ja taitoja.

SUORITUS: Arvosana. Itsenäinen suoritus ei ole mahdollinen.

ÄI05 Teksti ja konteksti

PAKOLLINEN: Opiskelija oppii tarkastelemaan tekstejä ja niiden konteksteja. Opiskelija harjaantuu erittelemään, tulkitsemaan ja tuottamaan erityyppisiä ja -lajisia tekstejä.

SUORITUS: Arvosana. Itsenäinen suoritus on mahdollinen.

ÄI06 Nykykulttuuri ja kertomukset

PAKOLLINEN: Opiskelija oppii tarkastelemaan nykykulttuurin ilmiöitä erityisesti kertomusten ja kertomuksellisuuden näkökulmasta. Opiskelijan käsitys suomalaisesta nykykulttuurista ja sen moninaisuudesta syvenee. Opiskelija syventää tietojansa vuorovaikutusetiikasta.

SUORITUS: Arvosana. Itsenäinen suoritus on mahdollinen.

ÄI07 Puhe- ja vuorovaikutustaitojen syventäminen

SYVENTÄVÄ: Opiskelija syventää ja monipuolistaa puhe- ja vuorovaikutustaitojaan ja niihin liittyviä tietojaan sekä kehittää kykyään ennakoita, mukauttaa ja arvioida viestintäänsä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Opiskelija oppii arvioimaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä ihmissuhteissa, opiskelussa ja työelämässä. Opiskelijalle voidaan tarjota mahdollisuus osallistua toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli Puhvi-kokeeseen.

SUORITUS: Arvosana. Itsenäinen suoritus ei ole mahdollinen.

ÄI08 Kirjoittamistaitojen syventäminen

SYVENTÄVÄ: Opiskelija syventää taitojaan tuottaa erilaisia tekstejä, erityisesti asiatyylisiä laajoja aineistopohjaisia tekstejä. Opiskelija perehtyy ajankohtaisiin kulttuurin, median ja yhteiskunnallisen keskustelun aiheisiin.

SUORITUS: Arvosana. Itsenäinen suoritus on mahdollinen.

ÄI09 Lukutaitojen syventäminen

SYVENTÄVÄ: Opiskelija syventää ja monipuolistaa taitojaan eritellä, tulkita, tuottaa ja arvioida erilaisia tekstejä. Hänen kriittinen ja kulttuurinen lukutaitonsa syvenee. Opiskelija harjaantuu tuottamaan tekstien tulkintoja sekä puhuen että kirjoittaen.

SUORITUS: Arvosana. Itsenäinen suoritus on mahdollinen.

ÄI10 Luovan kirjoittamisen kurssi

SYVENTÄVÄ: Erityyppisiä pienimuotoisia kirjoitusharjoituksia, erilaisiin tekstilajeihin tutustuminen ja niiden tuottaminen, oman tekstin tyylin sekä rakenteen monipuolistaminen.

SUORITUS: Arvosana. Ei itsenäistä suoritusta.

S2 Äidinkieli ja kirjallisuus, suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

S201 Tekstit ja vuorovaikutus

PAKOLLINEN: Opiskelijan käsitys kielestä, teksteistä ja vuorovaikutuksesta syvenee. Hänen monilukutaitonsa sekä kykynsä toimia vuorovaikutustilanteissa tavoitteellisesti ja tarkoituksenmukaisesti lisääntyy. Hän harjaantuu tarkkailemaan ja kehittämään omia taitojaan kuuntelijana, puhujana, lukijana ja kirjoittajana erilaisissa viestintäympäristöissä. Hän osaa käyttää luontevasti ja monipuolisesti suomen kielen keskeisiä rakenteita.

S202 Kieli, kulttuuri ja identiteetti

PAKOLLINEN: Opiskelijan käsitys suomen kielen rakenteesta, kielen vaihtelusta ja vuorovaikutuksesta monipuolistuu. Opiskelija saa yleiskuvan kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilön identiteetille ja yhteiskunnalle.

S203 Kirjallisuuden keinoja ja tulkintaa

PAKOLLINEN: Opiskelijan käsitys kaunokirjallisuudesta, kielen taiteellisesta tehtävästä ja sen kulttuurisesta merkityksestä monipuolistuu. Opiskelija harjaantuu tulkitsemaan kaunokirjallisia tekstejä sekä suullisesti että kirjallisesti ja nauttimaan kaunokirjallisuudesta sen eri muodoissaan.

S204 Tekstit ja vaikuttaminen

PAKOLLINEN: Opiskelija oppii tarkastelemaan tekstejä, niiden kieltä ja vuorovaikutusta erityisesti vaikuttamisen ja osallisuuden näkökulmista. Hän perehtyy vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin sekä syventää niihin liittyviä tietoja ja taitoja.

S205 Teksti ja konteksti

PAKOLLINEN: Opiskelija oppii tarkastelemaan tekstejä, niiden piirteitä ja konteksteja. Opiskelija harjaantuu erittelemään, tulkitsemaan ja tuottamaan erityyppisiä ja -lajisia tekstejä.

S206 Nykykulttuuri ja kertomukset

PAKOLLINEN: Opiskelija oppii tarkastelemaan suomalaista nykykulttuuria ja ilmiöitä. Opiskelija syventää tietojaan vuorovaikutuksesta. Opiskelija vahvistaa suomen kielen taitoaan teksteillä ja tehtävillä.

S207 Puhe- ja vuorovaikutustaitojen syventäminen

SYVENTÄVÄ: Opiskelija syventää ja monipuolistaa puhe- ja vuorovaikutustaitojaan ja niihin liittyviä tietojaan sekä kehittää kykyään ennakoita, muuttaa ja arvioida viestintäänsä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Opiskelija oppii arvioimaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä ihmissuhteissa, opiskelussa ja työelämässä.

S208 Kirjoittamistaitojen syventäminen

SYVENTÄVÄ: Opiskelija syventää taitojaan tuottaa erilaisia tekstejä. Opiskelija perehtyy ajankohtaiseen kulttuuriin, median aiheisiin sekä kulttuuri- ja yhteiskunnalliseen keskusteluun eri tavoin.

S209 Lukutaitojen syventäminen

SYVENTÄVÄ: Opiskelija syventää ja monipuolistaa taitojaan eritellä, tulkita, tuottaa ja arvioida erilaisia tekstejä. Hänen kriittinen ja kulttuurinen lukutaitonsa syvenee.

ENA Englanti, A-oppimäärä

ENA01 Englannin kieli ja maailmani

PAKOLLINEN: Itsearviointi ja tavoitteiden asettaminen omalle englannin opiskelulle. Pohditaan maailman kielellistä monimuotoisuutta, englannin kieltä globaalina ilmiönä sekä kielitaitoa välineenä kasvattaa kulttuurista osaamista. Aihepiireinä nuorten elämä, opiskelu, perhe, suomalaisuus ja paikallisuus.

SUORITUS: Arvosana. Suoritus pääsääntöisesti numerojärjestyksessä.

ENA02 Ihminen verkostoissa

PAKOLLINEN: Harjoitellaan viestintästrategioiden käyttöä ja mielipiteenilmaisua erilaisissa vuorovaikutustilanteissa eri viestintäkanavia käyttäen, myös kansainvälisessä kontekstissa. Syvennetään keskustelu- ja kommunikaatitaitoja sekä kehitetään monilukutaitoa. Aiheina ihmissuhteet ja niihin liittyen psyykinen, fyysinen ja sosiaalinen hyvinvointi. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation merkitystä vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

SUORITUS: Arvosana. Suoritus pääsääntöisesti numerojärjestyksessä.

ENA03 Kulttuuri-ilmiöitä

PAKOLLINEN: Kurssilla laajennetaan ja syvennetään opiskelijoiden monilukutaitoa. Kurssilla käsitellään eri tekstilajeja painottaen kullekin tekstilajille ominaista kielellistä tarkkuutta sekä tuotetaan oma pidempi kirjallinen työ. Aihepiireinä ovat erilaiset kulttuuriset ilmiöt, englanninkieliset mediat sekä luova toiminta.

SUORITUS: Arvosana. Suoritus pääsääntöisesti numerojärjestyksessä.

ENA04 Yhteiskunta ja ympäröivä maailma

PAKOLLINEN: Kehitetään tiedonhankintataitoja ja kriittistä lukutaitoa sekä harjoitellaan aktiivista toimijuutta englannin kielellä. Tutustutaan yhteiskunnallisista ilmiöistä käytäviin keskusteluihin erityisesti aktiivisen kansalaisuuden näkökulmasta. Pohditaan yksilöiden ja yhteisöjen vastuita ja toimintamahdollisuuksia, kuten ihmisoikeuskysymyksiä ja vaikuttamismahdollisuuksia kansalaisyhteiskunnassa.

SUORITUS: Arvosana. Suoritus pääsääntöisesti numerojärjestyksessä.

ENA05 Tiede ja tulevaisuus

PAKOLLINEN: Syvennetään tekstin tulkinnan ja tuottamisen sekä tiedonhankinnan taitoja hakemalla tietoa kiinnostavista tiedon- ja tieteenaloista. Harjoitellaan omien tietoon tai mielipiteeseen perustuvien näkökantojen esittämistä. Pohditaan tulevaisuudenvisioita erityisesti teknologian ja digitalisaation näkökulmista sekä englannin kielen asemaa kansainvälisenä tieteen ja teknologian kielenä. Aihepiirit nousevat eri tiedon- ja tieteenaloista.

SUORITUS: Arvosana. Suoritus pääsääntöisesti numerojärjestyksessä.

ENA06 Opiskelu, työ ja toimeentulo

PAKOLLINEN: Syvennetään käsitystä kielitaidosta työelämätaidona ja sosiaalisena pääomana. Tutustutaan mahdollisissa jatko-opinnoissa tai työelämässä vastaan tuleviin tekstilajeihin. Pohditaan jatko-opinto- tai urasuunnitelmia ja työn tekoa myös kansainvälisessä kontekstissa. Käsitellään työelämään astuvan itsenäistyvän nuoren elämänpiiriin liittyviä talousasioita ja laajempia talouden ilmiöitä.

SUORITUS: Arvosana. Suoritus pääsääntöisesti numerojärjestyksessä.

ENA07 Kestävä elämäntapa

SYVENTÄVÄ: Syvennetään taitoa tulkita ja tuottaa englantia erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille. Analysoidaan tai tuotetaan tekstejä: fiktiivisiä tai ei-fiktiivisiä, kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia, kantaa ottavia jne. Jatketaan oppimäärän pakollisten kurssien teemojen käsittelyä ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä elämäntavan näkökulmasta huomioiden opiskelijoiden tarpeet tai kiinnostuksen kohteet.

SUORITUS: Arvosana. Suoritus pääsääntöisesti numerojärjestyksessä.

ENA08 Viesti ja vaikuta puhuen

SYVENTÄVÄ: Syvennetään taitoa tuottaa kieltä suullisesti, taitoa ymmärtää puhuttua kieltä ja rakentaa dialogia. Vankennetaan puhumisen sujuvuutta sekä harjoitellaan valmistelua edellyttävää suullista tuottamista. Kerrataan oppimäärän pakollisilla kursseilla käsitellyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

SUORITUS: Suoritus pääsääntöisesti kurssin ENA7 jälkeen. Itsenäinen suoritus vain perustelluista painavista syistä. Hyväksytystä kurssista arvosana. Kurssin päätteeksi on suullisen kielitaidon koe, josta annetaan erillinen todistus. Kurssiarvosana määräytyy suullisen kokeen ja muiden näyttöjen perusteella.

ENA09 PMP-Practice makes perfect

SOVELTAVA: Kurssilla kerrataan monipuolisesti yo-kokeen eri osa-alueita sekä lisäksi kielioppiasioita ryhmän tarpeiden ja toiveiden mukaisesti.

SUORITUS: Suoritusmerkintä. Pääsääntöisesti ei itsenäistä suoritusta.

ENA09b PMP-Practice makes perfect (1/2 –kurssi)

SOVELTAVA: Kurssilla kerrataan tiivistetysti yo-kokeen eri osa-alueita sekä lisäksi kielioppiasioita ryhmän tarpeiden ja toiveiden mukaisesti.

SUORITUS: Suoritusmerkintä. Pääsääntöisesti ei itsenäistä suoritusta.

ENA10 New Horizons

SOVELTAVA: Anglosaksisten maiden yhteiskuntarakenne, ihmiset, historia ja kulttuuri laaja-alaisesti nähtynä. Mahdollista suorittaa esim. hyväksilukemalla ulkomailla suoritettu kielikurssi

SUORITUS: Suoritusmerkintä. Vain itsenäinen suoritus mahdollinen

ENA11 New times? News time!

SOVELTAVA: Tehdään yhdessä erilaisia tuotoksia englanniksi. Uutisoidaan ajankohtaisista tapahtumista erilaisiin medioihin tutustuen ja niitä mahdollisuuksien mukaan apuna käyttäen. Opiskelijoilla itsellään mahdollisuus vaikuttaa tuotosten sisältöön. Suoritusmerkintä perustuu aktiiviseen osallistumiseen ja tuottamiseen.

SUORITUS: Arvosana tai suoritusmerkintä. Ei itsenäistä suoritusta.

ENA12 Play it again Sam - orientation course

SYVENTÄVÄ: Verbiopin perusteet, aikamuodot, ehtolauseet, apuverbit ja passiivi. Suositellaan kaikille kielen opinnoissaan välttävästi ja tyydyttävästi menestyneille. Kurssimateriaaliltaan soveltuu myös jatkajille.

SUORITUS: Arvosana tai suoritusmerkintä. Pääsääntöisesti ei itsenäistä suoritusta.

ENA13 Ihmisiä ja hiiriä

SOVELTAVA: Kurssi on oppiainerajat ylittävä kokonaisuus, joka jakaantuu kahteen osaan. Englannin tunneilla luetaan englanninkielinen romaani ja tutkitaan sen sisältöä ja teemoja. Psykologian tunneilla tarkastellaan romaanin sisältöä psykologian mielenkiintojen mukaan - psykologinen testaaminen, asenteet vähemmistöihin, tieteen etiikka, identiteetti, seksuaalisuus, toiseuden kohtaaminen jne.

SUORITUS: Suoritusmerkintä. Ei itsenäistä suoritusta.

SAA Saksa, A-oppimäärä

SAA01 Kieli ja maailmani

PAKOLLINEN: Kurssilla kartoitetaan opiskelijan kielitaidon eri osa-alueiden osaamista ja kehittämisen kohteita sekä analysoidaan ja arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja. Asetetaan tavoitteita kohdekielen opiskelulle ja etsitään keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi sekä autenttisia kohdekielisiä kielenkäyttöympäristöjä. Kurssilla pohditaan maailman kielellistä monimuotoisuutta ja kielitaitoa välineenä kasvattaa kulttuurista osaamista. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät opiskeluun, nuoren elämänpiiriin ja kielenkäyttötarpeisiin.

SUORITUS: Numerojärjestys, itsenäinen suoritus mahdollinen. Arvosana.

SAA02 Ihminen verkostoissa

PAKOLLINEN: Kurssilla harjoitellaan toimintaa kielelliseltä ja kulttuuriselta vaativuudeltaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa eri viestintäkanavia käyttäen, myös kansainvälisessä kontekstissa. Syvennetään taitoa toimia aktiivisena keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä. Harjaannutetaan taitoa muotoilla mielipiteitä sekä käydä merkitysneuvotteluja. Monipuolistetaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa tarvittavien strategioiden valikoimaa. Kurssilla käsitellään ihmissuhteisiin liittyviä teemoja ja niiden yhteydessä psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista hyvinvointia. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

SUORITUS: Numerojärjestys, itsenäinen suoritus mahdollinen. Arvosana.

SAA03 Kulttuuri-ilmiöitä

PAKOLLINEN: Kurssilla laajennetaan ja syvennetään monilukutaitoa. Kurssilla tehdään eri tekstilajien tuotoksia painottaen tekstilajille ominaista kielellistä tarkkuutta. Aihepiireinä ovat erilaiset kulttuuriset ilmiöt, kohdekieliset mediat sekä luova toiminta.

SUORITUS: Numerojärjestys, itsenäinen suoritus mahdollinen. Arvosana.

SAA04 Yhteiskunta ja ympäröivä maailma

PAKOLLINEN: Kurssilla kehitetään tiedonhankintataitoja ja kriittistä lukutaitoa sekä harjoitellaan aktiivista toimijuutta kohdekielellä. Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisista ilmiöistä käytäviin keskusteluihin erityisesti aktiivisen kansalaisuuden näkökulmasta. Pohditaan yksilöiden ja yhteisöjen vastuita ja toimintamahdollisuuksia, kuten ihmisoikeuskysymyksiä ja vaikuttamismahdollisuuksia kansalaisyhteiskunnassa.

SUORITUS: Numerojärjestys, itsenäinen suoritus mahdollinen. Arvosana.

SAA05 Tiede ja tulevaisuus

PAKOLLINEN: Kurssilla syvennetään tekstin tulkinnan ja tuottamisen sekä tiedonhankinnan taitoja hakemalla tietoa opiskelijoita kiinnostavista tiedon- ja tieteenaloista. Harjaannutetaan jakamaan omia tietoon tai mielipiteeseen perustuvia näkökantoja. Pohditaan erilaisia tulevaisuudenvisiona erityisesti teknologian ja digitalisaation näkökulmasta. Aihepiirit nousevat eri tiedon- ja tieteenaloista.

SUORITUS: Numerojärjestys, itsenäinen suoritus mahdollinen. Arvosana.

SAA06 Opiskelu, työ ja toimeentulo

PAKOLLINEN: Kurssilla syvennetään käsitystä kielitaidosta työelämätaidona ja sosiaalisena pääomana. Tutustutaan tekstilajeihin, joita opiskelijat kohtaavat mahdollisissa jatko-opinnoissa tai työelämässä. Pohditaan jatko-opinto- tai urasuunnitelmia ja työntekoa myös kansainvälisessä kontekstissa. Käsitellään talousasioita, jotka liittyvät itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren elämänpiiriin, sekä laajempia talouden ilmiöitä.

SUORITUS: Numerojärjestys, itsenäinen suoritus mahdollinen. Arvosana.

SAA07 Kestävä elämäntapa

SYVENTÄVÄ: Kurssilla syvennetään taitoa tulkita ja tuottaa kohdekieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille. Kurssilla käsitellään eri tekstilajien tekstejä, kuten fiktiivisiä tai ei-fiktiivisiä, kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä. Kurssilla jatketaan oppimäärän pakollisten kurssien teemojen käsittelyä ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä elämäntavan näkökulmasta ottaen huomioon opiskelijoiden tarpeet tai kiinnostuksen kohteet.

SUORITUS: Numerojärjestys, itsenäinen suoritus mahdollinen. Arvosana.

SAA08 Viesti ja vaikuta puhuen

SYVENTÄVÄ: Kurssilla syvennetään taitoa tuottaa kieltä suullisesti, taitoa ymmärtää puhuttua kieltä ja rakentaa dialogia. Vankennetaan puhumisen sujuvuutta sekä harjoitellaan valmistelua edellyttävää suullista tuottamista. Kurssilla kerrataan oppimäärän pakollisilla kursseilla käsiteltyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

SUORITUS: Numerojärjestys. Pääsääntöisesti suoritus vain kurssille osallistumalla. Arvosana, joka perustuu sekä kurssin aikana kerättävään näyttöön että kurssin päätteeksi pidettävään suullisen kielitaidon kokeeseen. Suullisen kielitaidon kokeesta annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

SAA09 Noch einmal

SYVENTÄVÄ: Kertauskurssi ylioppilaskirjoituksia varten. Kurssilla kerrataan rakenteita ja harjoitellaan erilaisia kirjallisia tuotoksia. Sanavarastoa ja taitoa ymmärtää vaativiakin tekstejä laajennetaan mm. tutustumalla erilaisiin saksankielisiin verkkolehtiin.

SUORITUS: SA7: jälkeen. Suoritusmerkintä.

RUB1 Ruotsi, B1-oppimäärä

RUB11 Minun ruotsini

PAKOLLINEN: Kurssilla kartoitetaan opiskelijan ruotsin kielen taidon eri osa-alueiden osaamista ja kehittämisen kohteita sekä analysoidaan ja arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja. Asetetaan tavoitteita omalle oppimiselle ja etsitään keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi. Pohditaan ruotsin kielen merkitystä omassa elämässä nyt ja tulevaisuudessa. Syvennetään vapaamuotoisia ja tuttavallisia matkailuun ja arkeen liittyviä vuorovaikutustaitoja. Käsiteltävät aihepiirit liittyvät nuorten omiin kiinnostuksen kohteisiin sekä tarpeisiin käyttää kieltä erityisesti suullisissa viestintätilanteissa.

SUORITUS: Kurssi arvioidaan arvosanalla, joka perustuu kurssikokeeseen sekä kurssin aikana annettuihin muihin näyttöihin (esimerkiksi sanakokeet). Kurssit suoritetaan numerojärjestyksessä. Itsenäinen suoritus mahdollinen.

RUB12 Hyvinvointi ja ihmissuhteet

PAKOLLINEN: Kurssilla harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia käyttäen ja niistä suoriutumiseen tarvittavia strategioita. Harjoitellaan taitoa toimia aktiivisena keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä. Harjaannutetaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Kurssilla pohditaan eri näkökulmista, mitä on hyvä elämä ja mikä merkitys hyvinvoinnilla ja ihmissuhteilla on ihmisen elämässä. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

SUORITUS: Kurssi arvioidaan arvosanalla, joka perustuu kurssikokeeseen sekä kurssin aikana annettuihin muihin näyttöihin (esimerkiksi sanakokeet). Kurssit suoritetaan numerojärjestyksessä. Itsenäinen suoritus mahdollinen.

RUB13 Kulttuuri ja mediat

PAKOLLINEN: Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa ja erilaisten tekstilajien tulkitsemis- ja tuottamistaitoa eri medioita hyödyntäen. Tutustutaan suomenruotsalaisiin ja muihin pohjoismaisiin kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

SUORITUS: Kurssi arvioidaan arvosanalla, joka perustuu kurssikokeeseen sekä kurssin aikana annettuihin muihin näyttöihin (esimerkiksi sanakokeet). Kurssit suoritetaan numerojärjestyksessä. Itsenäinen suoritus mahdollinen.

RUB14 Monenlaiset elinympäristömme

PAKOLLINEN: Kurssilla kehitetään erilaisten tekstilajien tulkintaa ja tuottamista. Aihepiireinä ovat kulttuurisesti moninainen elinympäristö sekä yhteiskunnan ajankohtaiset ilmiöt, joita tarkastellaan ensisijaisesti nuorten näkökulmasta.

SUORITUS: Kurssi arvioidaan arvosanalla, joka perustuu kurssikokeeseen sekä kurssin aikana annettuihin muihin näyttöihin (esimerkiksi sanakokeet). Kurssit suoritetaan numerojärjestyksessä. Itsenäinen suoritus mahdollinen.

RUB15 Opiskelu- ja työelämää ruotsiksi

PAKOLLINEN: Kurssilla harjoitellaan työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitoja sekä pohditaan jatko-opintoja ja tulevaisuudensuunnitelmia. Tutkitaan mahdollisuuksia opiskella ja tehdä töitä ruotsin kielellä. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua pohjoismaiseen ja muuhun kansainväliseen yhteistyöhön.

SUORITUS: Kurssi arvioidaan arvosanalla, joka perustuu kurssikokeeseen sekä kurssin aikana annettuihin muihin näyttöihin (esimerkiksi sanakokeet). Kurssit suoritetaan numerojärjestyksessä. Itsenäinen suoritus mahdollinen.

RUB16 Viesti ja vaikuta puhuen

SYVENTÄVÄ: Kurssilla syvennetään taitoa tuottaa kieltä suullisesti, taitoa ymmärtää puhuttua kieltä ja rakentaa dialogia. Vankennetaan puhumisen sujuvuutta sekä harjoitellaan valmistelua edellyttävää suullista tuottamista. Kurssilla kerrataan oppimäärän pakollisilla kurseilla käsitellyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

SUORITUS: Suositellaan suoritettavaksi pakollisten kurssien jälkeen. Kurssin loppuun suoritetaan suullisen kielitaidon koe, josta annetaan erillinen todistus yo-todistuksen yhteydessä. Itsenäinen suoritus ei käytännössä mahdollista. Hyväksytystä kurssisuorituksesta arvosana, joka määräytyy suullisen kokeen ja kurssin aikana annettujen muiden näyttöjen perusteella.

RUB17 Kestävä elämäntapa

SYVENTÄVÄ: Kurssilla syvennetään taitoa tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille. Kurssilla käsitellään eri tekstilajien tekstejä, kuten fiktiivisiä tai ei-fiktiivisiä, kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä. Kurssilla jatketaan oppimäärän pakollisten kurssien teemojen käsittelyä ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä elämäntavan näkökulmasta ottaen huomioon opiskelijoiden tarpeet tai kiinnostuksen kohteet.

SUORITUS: Kurssi arvioidaan arvosanalla, joka perustuu kurssikokeeseen sekä kurssin aikana annettuihin muihin näyttöihin (esimerkiksi sanakokeet). Kurssit suoritetaan numerojärjestyksessä. Itsenäinen suoritus mahdollinen.

RUB18 Lite bättre

SYVENTÄVÄ: Harjoitellaan ruotsin ylioppilaskokeessa tarvittavia taitoja: kielioppia, tekstin- ja kuullunymmärtämistä (sanaston laajentaminen) sekä lyhyiden viestinnällisten tehtävien kirjoittamista. Harjoitusmateriaaleina käytetään oppikirjan lisäksi esim. vanhoja yo-tehtävivihkoja sekä lehtiartikkeleita.

SUORITUS: Hyväksytystä kurssisuorituksesta suoritusmerkintä. Suositellaan suoritettavaksi pakollisten kurssien jälkeen ennen yo-kirjoituksia. Itsenäinen suoritus mahdollinen vain erittäin painavista syistä.

RUB18b Lite bättre (1/2 –kurssi)

SYVENTÄVÄ: Harjoitellaan ruotsin ylioppilaskokeessa tarvittavia taitoja: kielioppia, tekstin- ja kuullunymmärtämistä (sanaston laajentaminen) sekä lyhyiden viestinnällisten tehtävien kirjoittamista. Harjoitusmateriaaleina käytetään oppikirjan lisäksi esim. vanhoja yo-tehtävivihkoja sekä lehtiartikkeleita.

SUORITUS: Hyväksytystä kurssisuorituksesta suoritusmerkintä. Suositellaan suoritettavaksi pakollisten kurssien jälkeen ennen yo-kirjoituksia. Itsenäinen suoritus mahdollinen vain erittäin painavista syistä.

RAB2 Ranska, B2-oppimäärä

RAB3 Ranska, B3-oppimäärä

RAB31 Tutustutaan toisiimme ja uuteen kieleen

SYVENTÄVÄ: Kurssilla tutustutaan opiskeltavan kielen asemaan maailmassa ja hahmotetaan uuden kielen suhde opiskelijoiden aiemmin opiskelemiin tai osaamiin kieliin. Harjoitellaan vuorovaikutusta arkeen liittyvissä tilanteissa ja niissä tarvittavia viestintästrategioita sekä opetellaan tärkeimpiä kohteliaisuuteen liittyviä ilmauksia.

SUORITUS: Numerojärjestyksessä, itsenäinen suoritus mahdollinen. Arvosana.

RAB32 Matkalla maailmassa

SYVENTÄVÄ: Kurssilla harjoitellaan selviytymistä erilaisissa matkustamiseen liittyvissä sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa ja tavanomaisissa asiointitilanteissa. Opetellaan lisää kompensatiokeinojen ja muiden viestintästrategioiden käyttöä.

SUORITUS: Numerojärjestys, itsenäinen suoritus mahdollinen. Arvosana.

RAB21/RAB33 Elämän tärkeitä asioita

SYVENTÄVÄ: Kurssilla pohditaan opiskeltavan kielen merkitystä omassa elämässä nyt ja tulevaisuudessa. Kartoitetaan opiskelijan opiskeltavan kielen osaamista, analysoidaan ja arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja, asetetaan tavoitteita omalle oppimiselle ja etsitään keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi. Monipuolistetaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin.

SUORITUS: Numerojärjestys, itsenäinen suoritus mahdollinen. Arvosana.

RAB22/RAB34 Monenlaista elämää

SYVENTÄVÄ: Kurssilla kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Kurssin aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

SUORITUS: Numerojärjestys, itsenäinen suoritus mahdollinen. Arvosana.

RAB23/RAB35 Hyvinvointi ja huolenpito

SYVENTÄVÄ: Kurssilla opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

SUORITUS: Numerojärjestys, itsenäinen suoritus mahdollinen. Arvosana.

RAB24/RAB36 Kulttuuri ja mediat

SYVENTÄVÄ: Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa. Tutustutaan kohdekielisen kielialueen tai alueiden kulttuuri-ilmioihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

SUORITUS: Numerojärjestys, itsenäinen suoritus mahdollinen. Arvosana.

RAB25/RAB37 Opiskelu, työ ja tulevaisuus

SYVENTÄVÄ: Kurssilla kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen. Aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

SUORITUS: Numerojärjestys, itsenäinen suoritus mahdollinen. Arvosana.

RAB26/RAB38 Yhteinen maapallomme

SYVENTÄVÄ: Kurssilla jatketaan keskusteluharjoituksia ja kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua kansainväliseen yhteistyöhön. Aihepiirit nousevat luonnosta, erilaisista asuinympäristöistä sekä kestävästä elämäntavasta.

SUORITUS: Numerojärjestys, itsenäinen suoritus mahdollinen. Arvosana.

RAB27/RAB39 Kansainvälinen toiminta

SYVENTÄVÄ: Kurssilla hyödynnetään kielitaitoa ja vahvistetaan kulttuurista ymmärrystä tutustumalla tai osallistumalla kansainväliseen yhteistyöhön, vapaaehtoistyöhön tai työelämään tarvittaessa etäyhteyksiä hyödyntäen. Kielelliset tavoitteet määrittyvät toiminnan perusteella. Mahdollisesta osallistumisesta kansainväliseen toimintaan opiskelijat raportoivat yhdessä sovittavalla tavalla.

SUORITUS: Numerojärjestys, itsenäinen suoritus mahdollinen. Arvosana.

RAB28/RAB310 Viesti puheen ja kirjoittaen

SYVENTÄVÄ: Kurssilla vankennetaan tuottamistaitoja, joita tarvitaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan erilaisten tekstilajien tuottamista ja tulkintaa. Kerrataan aiemmin käsiteltyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

SUORITUS: Numerojärjestys. Arvosana. Mahdollisuus saada erillinen todistus suullisesta kielitaidosta.

SAB2 Saksa, B2-oppimäärä

SAB3 Saksa, B3-oppimäärä

SAB31 Tutustutaan toisiimme ja uuteen kieleen

SYVENTÄVÄ: Kurssilla tutustutaan opiskeltavan kielen asemaan maailmassa ja hahmotetaan uuden kielen suhde opiskelijoiden aiemmin opiskelemiin tai osaamiin kieliin. Harjoitellaan vuorovaikutusta arkeen liittyvissä tilanteissa ja niissä tarvittavia viestintästrategioita sekä opetellaan tärkeimpiä kohteliaisuuteen liittyviä ilmauksia.

SUORITUS: Numerojärjestys. Itsenäinen suoritus mahdollinen. Arvosana.

SAB32 Matkalla maailmassa

SYVENTÄVÄ: Kurssilla harjoitellaan selviytymistä erilaisissa matkustamiseen liittyvissä sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa ja tavanomaisissa asiointitilanteissa. Opetellaan lisää kompensatiokeinojen ja muiden viestintästrategioiden käyttöä.

Arviointi: Numerojärjestys. Itsenäinen suoritus mahdollinen. Arvosana.

SAB21/SAB33 Elämän tärkeitä asioita

SYVENTÄVÄ: Kurssilla pohditaan opiskeltavan kielen merkitystä omassa elämässä nyt ja tulevaisuudessa. Kartoitetaan opiskelijan opiskeltavan kielen osaamista, analysoidaan ja arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja, asetetaan tavoitteita omalle oppimiselle ja etsitään keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi. Monipuolistetaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin.

SUORITUS: Numerojärjestys, itsenäinen suoritus mahdollinen. Arvosana.

SAB22/SAB34 Monenlaista elämää

SYVENTÄVÄ: Kurssilla kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Kurssin aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

SUORITUS: Numerojärjestys, itsenäinen suoritus mahdollinen. Arvosana.

SAB23/SAB35 Hyvinvointi ja huolenpito

SYVENTÄVÄ: Kurssilla opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

SUORITUS: Numerojärjestys. Itsenäinen suoritus mahdollinen. Arvosana.

SAB24/SAB36 Kulttuuri ja mediat

SYVENTÄVÄ: Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa. Tutustutaan kohdekielisen kielialueen tai alueiden kulttuuri-ilmioihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

SUORITUS: Numerojärjestys. Itsenäinen suoritus mahdollinen. Arvosana.

SAB25/SAB37 Opiskelu, työ ja tulevaisuus

SYVENTÄVÄ: Kurssilla kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen. Aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

SUORITUS: Numerojärjestys. Itsenäinen suoritus mahdollinen. Arvosana.

SAB26/SAB38 Yhteinen maapallomme

SYVENTÄVÄ: Kurssilla jatketaan keskusteluharjoituksia ja kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua kansainväliseen yhteistyöhön. Aihepiirit nousevat luonnosta, erilaisista asuinympäristöistä sekä kestävästä elämäntavasta.

SUORITUS: Numerojärjestys. Itsenäinen suoritus mahdollinen. Arvosana.

SAB27/SAB39 Kansainvälinen toiminta

SYVENTÄVÄ: Kurssilla hyödynnetään kielitaitoa ja vahvistetaan kulttuurista ymmärrystä tutustumalla tai osallistumalla kansainväliseen yhteistyöhön, vapaaehtoistyöhön tai työelämään tarvittaessa etäyhteyksiä hyödyntäen. Kielelliset tavoitteet määrittyvät toiminnan perusteella. Mahdollisesta osallistumisesta kansainväliseen toimintaan opiskelijat raportoivat yhdessä sovittavalla tavalla.

SUORITUS: Numerojärjestys. Itsenäinen suoritus mahdollinen. Arvosana.

SAB28/SAB310 Viesti puhuen ja kirjoittaen

SYVENTÄVÄ: Kurssilla vankennetaan tuottamistaitoja, joita tarvitaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan erilaisten tekstilajien tuottamista ja tulkintaa. Kerrataan aiemmin käsiteltyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

SUORITUS: Numerojärjestys. Arvosana. Mahdollisuus saada erillinen todistus suullisesta kielitaidosta.

MAY Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus

MAY0 Matematiikan perusteet

SYVENTÄVÄ: Suoritetaan yhdessä kurssin MAY01 kanssa peräkkäisten jaksojen aikana.

Lukiomatematiikassa tarvittavien aiheiden kertausta ja syventämistä.

SUORITUS: Suoritusmerkintä, joka kirjataan kurssille MAY0L, jos olet valinnut matematiikan lyhyen oppimäärän tai MAY0P, jos olet valinnut matematiikan pitkän oppimäärän.

MAY01 Luvut ja lukujonot

PAKOLLINEN: Suoritetaan yhdessä kurssin MAY0 kanssa peräkkäisten jaksojen aikana.

Lukiomatematiikassa tarvittavien aiheiden kertausta ja syventämistä. Kurssin aikana opiskelija valitsee matematiikassa joko pitkän tai lyhyen oppimäärän.

SUORITUS: Arvosana, joka kirjataan kurssille MAY01L, jos olet valinnut matematiikan lyhyen oppimäärän tai MAY01P, jos olet valinnut matematiikan pitkän oppimäärän.

MAB Matematiikan lyhyt oppimäärä

MAB02 Lausekkeet ja yhtälöt

PAKOLLINEN: Käytetään verrannollisuutta sekä ensimmäisen- ja toisen asteen polynomeja arjen ongelmien ratkaisemiseen. Yhtälöiden ja yhtälöparien muodostaminen ja ratkaiseminen.

SUORITUS: Arvosana. Ei mielellään itsenäistä suoritusta.

MAB03 Geometria

PAKOLLINEN: Ratkotaan arjen geometrisia ongelmia suorakulmaisten kolmioiden, trigonometrian ja Pythagoraan lauseen avulla. Keskitytään lähinnä kulmien, pituuksien, alojen ja tilavuuksien määrittämiseen.

SUORITUS: Arvosana. Ei mielellään itsenäistä suoritusta.

MAB04 Matemaattisia malleja

PAKOLLINEN: Opitaan kuvaamaan erilaisia matemaattisia malleja käyttäen reaali maailman ilmiöiden säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia. Tutustutaan lukujonoihin, lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltamiseen, potenssi- ja eksponenttiyhtälön ratkaisemiseen.

SUORITUS: Arvosana. Ei mielellään itsenäistä suoritusta.

MAB05 Tilastot ja todennäköisyys

PAKOLLINEN: Opitaan lukemaan ja laatimaan tilastollisia aineistoja. Perehdytään todennäköisyyslaskennan perusteisiin.

SUORITUS: Arvosana. Ei mielellään itsenäistä suoritusta.

MAB06 Talousmatematiikka

PAKOLLINEN: Tutustutaan talouselämässä käytettyihin käsitteisiin ja kehitetään matemaattisia valmiuksia hoitaa oman talouden suunnittelua.

SUORITUS: Arvosana. Ei mielellään itsenäistä suoritusta.

MAB07 Matemaattinen analyysi

SYVENTÄVÄ: Tutkitaan funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin. Opitaan derivaatan käyttö polynomifunktion kulkua tutkittaessa, muutosnopeuden ja ääriarvojen määrittämisessä.

SUORITUS: Arvosana. Ei mielellään itsenäistä suoritusta.

MAB08 Tilastot ja todennäköisyys II

SYVENTÄVÄ: Syvennetään ja monipuolistetaan tilastojen käsittelytaitoja. Tutustutaan tilastollisiin tunnuslukuihin ja erilasiin jakaumiin.

SUORITUS: Arvosana. Ei mielellään itsenäistä suoritusta.

MAB09 Kertauskurssi

SYVENTÄVÄ: Kerrataan pakollinen oppimäärä. Suositellaan suoritettavaksi ennen ylioppilaskirjoituksia.

SUORITUS: Arvosana. Ei mielellään itsenäistä suoritusta.

MAB10 Päässäälaskukurssi

SOVELTAVA: Kurssilla valmistaudutaan ylioppilaskirjoitusten A-osaan, joka tehdään ilman laskinta. Kehitetään päässäälaskutaitoa tutustumalla erilaisiin päässäälaskutekniikoihin. Tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden laskurutiinia.

SUORITUS: Suoritusmerkintä. Ei itsenäistä suoritusta.

MAA Matematiikan pitkä oppimäärä

MAA02 Polynomifunktiot ja -yhtälöt

PAKOLLINEN: Käsitellään polynomilaskennan perusteita: sieventämistä, ensimmäisen- ja toisen asteen yhtälöiden ratkaiseminen, vastaavien epäyhtälöiden ratkaiseminen, polynomiyhtälöiden tekijöihinjako.

SUORITUS: Arvosana. Ei mielellään itsenäistä suoritusta.

MAA03 Geometria

PAKOLLINEN: Suorien ja janojen väliset kulmat, suorien, kolmioiden ja ympyröiden geometriaa ja trigonometriaa, avaruuskappaleiden geometriaa.

SUORITUS: Arvosana. Ei mielellään itsenäistä suoritusta.

MAA04 Vektorit

PAKOLLINEN: Taso- ja tilageometrian käsittelyä vektorien avulla. Alkeet vektorien laskutoimituksista, soveltaminen geometriaan, vektoryhtälöiden muodostaminen ja yhtälöryhmien ratkaiseminen. Suorat kaksiulotteisessa- sekä suorat ja tasot kolmiulotteisessa koordinaatistossa.

SUORITUS: Arvosana. Ei mielellään itsenäistä suoritusta.

MAA05 Analyttinen geometria

PAKOLLINEN: Opetellaan käsittelemään tasokoordinaatistossa esitettäviä geometrisiä kuvioita ja suoran, ympyrän ja paraabelin käyriä. Käyrien ominaisuuksien laskemista käyrän yhtälöillä, itseisarvojen käsittelyä, yhtälöryhmien soveltamista ja niiden ratkaisua.

SUORITUS: Arvosana. Kurssien numerojärjestys eikä mielellään itsenäistä suoritusta.

MAA06 Derivaatta

PAKOLLINEN: Polynomi- ja rationaalifunktioiden analysointia. Yhtälöiden ja epäyhtälöiden muodostaminen ja ratkaiseminen. Uusina käsitteinä raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta. Niiden avulla tutkitaan funktioiden arvojen muuttumista, funktion käyttäytymistä ja sovelletaan uusia tietoja optimointitehtäviin.

SUORITUS: Arvosana. Kurssien numerojärjestys eikä mielellään itsenäistä suoritusta.

MAA07 Trigonometriset funktiot

PAKOLLINEN: Laajennetaan kulman käsitettä ja esitellään trigonometriset funktiot sini, kosini ja tangentti. Opetellaan muodostamaan ja ratkaisemaan trigonometrinen funktioiden yhtälöitä ja epäyhtälöitä, tutustutaan niiden ominaisuuksiin ja sovelletaan niitä jaksollisiin ilmiöihin. Tutkitaan ja analysoidaan niiden avulla muodostettuja funktioita derivaatan avulla.

SUORITUS: Arvosana. Kurssien numerojärjestys eikä mielellään itsenäistä suoritusta.

MAA08 Juuri- ja logaritmfunktiot

PAKOLLINEN: Harjoitellaan potsenssi- ja eksponenttilausekkeiden käsittelyä, muodostetaan niistä yhtälöitä ja epäyhtälöitä, joita ratkotaan. Potenssiyhtälöiden ratkaiseminen juurien avulla. Uutena asiana opetellaan eksponenttiyhtälön ratkaisu logaritmin avulla. Käsitellään potenssi-, juuri-, eksponentti- ja logaritmfunktioiden ominaisuuksia derivaatan avulla.

SUORITUS: Arvosana. Kurssien numerojärjestys eikä mielellään itsenäistä suoritusta.

MAA09 Integraalilaskenta

PAKOLLINEN: Opitaan integroinnin perusidea ja sen suhde derivointiin. Opetellaan tapoja määrittää integraalifunktio annetuille alkeisfunktioille. Sovelletaan integroinnin periaatetta geometrisissa ongelmissa ja tutkitaan sillä funktion ominaisuuksia.

SUORITUS: Arvosana. Ei mielellään itsenäistä suoritusta.

MAA10 Todennäköisyys ja tilastot

PAKOLLINEN: Tutustutaan tilastolaskennan alkeisiin ja opetellaan lukemaan kaavioita, tekemään niitä ja opetellaan laskemaan tilastojen tunnuslukuja. Opetellaan klassisen todennäköisyyslaskennan perusteet ja opetellaan erilaisia tapoja arvioida todennäköisyyksiä alkeistapauksia laskemalla. Käsitellään lyhyesti jakaumia ja niiden tunnuslukujen määrittämistä. Esimerkkinä käytetään binomijakaumaa ja normaalijakaumaa.

SUORITUS: Arvosana. Ei mielellään itsenäistä suoritusta.

MAA11 Lukuteoria ja todistaminen

SYVENTÄVÄ: Kurssilla on kolme aihealuetta. Perehdymme logiikan perusteisiin ja muodostamme arkipäivin lauseista logiikan kuvauksia ja päinvastoin. Sovelletaan logiikan periaatetta matemaattisessa todistamisessa. Opettelemme lukuteorian perusteita lähtemällä liikkeelle lukujen jaollisuudesta, jakoyhtälöstä ja kongruenssista. Tutustumme myös alkulukujen eräisiin ominaisuuksiin. Käsittelemme lukujonojen ajatusmallia ja perehdymme niiden ominaisuuksiin ja määritämme lukujonojen summia.

SUORITUS: Arvosana. Ei mielellään itsenäistä suoritusta.

MAA12 Algoritmit matematiikassa

SYVENTÄVÄ: Kurssissa on kolme aihealuetta. Aluksi tutustutaan matematiikan algoritmeihin ja niiden toimintaan. Sitten niitä sovelletaan iterointiin ja muihin numeerisiin menetelmiin. Algoritmeja sovelletaan myös käsilaskentaan polynomien jaollisuuteen, missä opetellaan jakamaan polynomit tekijöihinsä.

SUORITUS: Arvosana. Ei mielellään itsenäistä suoritusta.

MAA13 Differentiaali- ja integraalilaskennan jatkokurssi

SYVENTÄVÄ: Kurssi syventää osaamista muutamilla lukiomatematiikan osa-alueilla. Osa-alueet ovat derivointi, integraalilaskenta, käänteisfunktion käsittely, lukujonot ja todennäköisyysjakauma.

SUORITUS: Arvosana. Ei mielellään itsenäistä suoritusta.

MAA14 Kertaus

SOVELTAVA: Kertaamme pakollisen matematiikan aihealueita käytettävän ajan puitteissa oppilaiden toiveita painottaen. Tavoitteena on parempi kokonaiskuva pitkän matematiikan sisällöstä sekä omien taitojen vahvistaminen ja tietojen laajentaminen. Päähuomio on ylioppilaskokeisiin valmistautuminen.

SUORITUS: Arvosana. Ei mielellään itsenäistä suoritusta.

MAA15 Päässäälaskukurssi

SOVELTAVA: Kurssilla valmistaudutaan ylioppilaskirjoitusten A-osaan, joka tehdään ilman laskinta. Kehitetään päässäälaskutaitoa tutustumalla erilaisiin päässäälaskutekniikoihin. Tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden laskurutiinia.

SUORITUS: Suoritusmerkintä. Ei itsenäistä suoritusta.

Matematiikan oppimäärää vaihdettaessa pitkästä lyhyeen kursseja luetaan hyväksi seuraavasti:

MAA02 → MAB02, MAA03 → MAB03, MAA06 → MAB07 ja MAA08 → MAB04 ja MAA10 → MAB05.

BI Biologia

BI01 Elämä ja evoluutio

PAKOLLINEN: Kurssilla perehdytään elämän edellytyksiin ja kaikille eliöille tunnusomaisiin piirteisiin. Kurssilla tutustutaan myös biologian tapaan hankkia ja kuvata tietoa sekä biologiaan osana luonnontieteellistä ajattelua. Keskeinen näkökulma kurssilla on evoluutio ja sen merkityksen ymmärtäminen.

SUORITUS: Numeroarviointi

BI02 Ekologia ja ympäristö

PAKOLLINEN: Kurssi tarkastelee ekologian perusteita ja elämän monimuotoisuutta sekä sen uhkia Suomessa ja muualla maailmassa. Keskeisinä teemoina ovat luonnon monimuotoisuutta uhkaavat tekijät ja mahdollisuudet suojella monimuotoisuutta. Kurssi perehdyttää myös muihin ekologiaan ympäristöongelmiin. Kurssilla tehdään itsenäisesti tai yhteistyössä muiden kanssa pienimuotoinen ekologiaa tai ympäristön tilaa koskeva tutkimus tai kehittämisprojekti.

SUORITUS: Numeroarviointi

BI03 Solu ja perinnöllisyys

SYVENTÄVÄ: Kurssin tarkoituksena on auttaa opiskelijaa syventämään ymmärrystä solun rakenteesta ja toiminnasta. Kurssilla tarkastellaan myös solun toiminnan ohjaamista, solujen lisääntymistä ja periytymisen perusteita. Kurssin työtavoille on keskeistä kokeellisuus ja opiskelijan omat tutkimukset.

SUORITUS: Numeroarviointi

BI04 Ihmisen biologia

SYVENTÄVÄ: Kurssilla perehdytään ihmisen anatomiaan ja fysiologiaan. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat ihmisen elintoiminnot, lisääntyminen sekä perimän ja ympäristön merkitys ihmisen terveyteen. Kurssilla tarkastellaan ihmiselimistön kykyä sopeutua muutoksiin ja puolustautua ulkoisia uhkia vastaan.

SUORITUS: Numeroarviointi

BI05 Biologian sovellukset

SYVENTÄVÄ: Kurssin tarkoituksena on, että opiskelija ymmärtää biologisen tutkimuksen merkityksen tulevaisuuden ongelmien ratkaisemisessa. Kurssilla perehdytään biologian erilaisiin sovelluksiin lääketieteessä, teollisuudessa, elintarviketuotannossa ja luonnonvarojen kestävä kehityksen mukaisessa käytössä. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat geeniteknologian ja mikrobiologian erilaiset sovellukset. Kurssilla opiskelija suunnittelee ja toteuttaa biologian soveltamiseen liittyvän kokeen tai tutkimuksen.

SUORITUS: Numeroarviointi

BI06 Ihminen, fyysinen ja psyykkinen terveys (1/2 –kurssi)

SYVENTÄVÄ: Kertauskurssi ihmisen biologiaan terveystiedon näkökulmasta. Voidaan toteuttaa yhdessä TE4 –kurssin kanssa.

SUORITUS: Suoritusmerkintä, kurssi voi vaikuttaa vain korottavasti biologian arvosanaan.

GE Maantiede

GE01 Maailma muutoksessa

PAKOLLINEN: Kurssi perehdyttää opiskelijan muuttuvan maailman ja sen alueellisten ongelmien tarkasteluun. Kurssin aikana seurataan ajankohtaisuutisointia eri puolilta maailmaa ja hahmotetaan globaaleja riskialueita sekä luonnonriskien, ympäristöriskien että ihmiskunnan riskien kannalta. Kurssi käsittelee myös eri puolilla maailmaa tapahtuvaa myönteistä kehitystä ja mahdollisuuksia hillitä, varautua, ennakoida sekä sopeutua riskeihin. Keskeisiä näkökulmia ovat ekososiaalinen kestävyys, kiertotalous ja globaalit kehityskysymykset.

SUORITUS: Numeroarvosana

GE02 Sininen planeetta

SYVENTÄVÄ: Kurssilla tarkastellaan luonnonmaantieteen ilmiöitä ja syvennetään ilma-, vesi- ja kivikehän rakenteen ja toiminnan tuntemusta. Keskeisenä näkökulmana ovat luonnossa tapahtuvat prosessit ja niihin liittyvät syy-seuraussuhteet. Kurssilla tutustutaan luonnonmaantieteen tutkimusmenetelmiin ja harjoitellaan geomeediaa hyväksi käyttäen tulkitsemaan luonnonmaisemia ja niiden syntyä. Kurssi perehdyttää luonnonmaantieteellisen tiedon käyttöön yhteiskunnassa ja arkielämässä.

SUORITUS: Numeroarvosana

GE03 Yhteinen maailma

SYVENTÄVÄ: Kurssilla tarkastellaan ihmismaantieteen ilmiöitä ja syvennetään ihmistoiminnan alueellisten piirteiden tuntemusta. Keskeisenä näkökulmana on luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien arviointi ihmistoiminnan kannalta. Kurssilla tutustutaan ihmismaantieteen tutkimusmenetelmiin ja harjoitellaan geomedialla hyväksi käyttäen tulkitsemaan ihmistoiminnan jäsentymistä maapallolla. Kurssi perehdyttää ihmismaantieteellisen tiedon käyttöön yhteiskunnassa ja arkielämässä.

SUORITUS: Numeroarvosana

GE04 Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta

SYVENTÄVÄ: Kurssi perehdyttää aiemmilla kursseilla hankittujen maantieteellisten tietojen ja taitojen soveltamiseen tutkielman laatimisessa tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin toteuttamisessa. Keskeisiä näkökulmia kurssilla ovat osallistuva suunnittelu, maailmanlaajuiset kehitystrendit ja geomedian käyttö tutkimuksessa ja vaikuttamisessa.

SUORITUS: Numeroarvosana

GE05 Maailma kartalla (1/2 –kurssi)

SOVELTAVA: Kurssi keskittyy ajankohtaisiin globaaleihin ja paikallisiin ongelmiin, joiden taustalla on selkeitä maantieteellisiä taustoja. Karttojen tulkitseminen ja tekeminen on tärkeä osa kurssia, joka samalla kertaa lukion muiden kurssien sisältöä. Voidaan toteuttaa yhdessä HI07.1 –kurssin kanssa

SUORITUS: Suoritusmerkintä, kurssi voi vain korottaa maantieteen arvosanaa.

FY Fysiikka

FY01 Fysiikka luonnontieteenä

PAKOLLINEN: Kurssi käsittelee lyhyesti fysikaalisen luonnontieteen historiaa, tiedon rakennetta, tiedonkriteerejä ja tutkimusmenetelmiä. Pääkohtia ovat myös mittaaminen fysiikassa, laskeminen fysiikassa, mekaniikan perusteet, tähtitieteellinen maailmankuva, säteilyturvallisuus ja yhteiskunnan energiatalous.

SUORITUS: Arvosana, ei itsenäistä suoritusta

FY02 Lämpö

SYVENTÄVÄ: Lämmön ja energian vaikutuksia arjessa, ympäristössä, luonnossa ja teknologiassa. Termodynaamisten systeemien ominaisuuksia aineessa: lämpölaajeneminen, olomuodot, ilmankosteus, energian siirtyminen ja siirtäminen ja lämmön tuottaminen.

SUORITUS: Voi suorittaa ensimmäisenä fysiikan kurssina. Ei mielellään itsenäistä suoritusta. Arvosana.

FY03 Sähkö

SYVENTÄVÄ: Sähkön ilmenemismuotoja ja sähköisten tapahtumien seurauksia: sähkökentät, Coulombin laki, jännite- ja virtalait ja sähköenergia. Mittaaminen, suureyhtälöillä laskeminen, tutustuminen sähköpiirien komponentteihin.

SUORITUS: Suoritetaan kurssin FY1 tai FY2 jälkeen. Ei mielellään itsenäistä suoritusta. Arvosana.

FY04 Voima ja liike

SYVENTÄVÄ: Tutustumme energian- ja liikemäärän säilymlakeihin, jotka ovat voimassa aina. Niiden avulla tutkimme, miten voima ja liike liittyvät toisiinsa ja opettelemme arkipäivän ilmiöiden matemaattista ja fysikaalista käsittelyä. Opettelemme kuvaamaan luonnon vuorovaikutuksia voimakuvioin ja kuvaajien avulla.

SUORITUS: Arvosana. Ei mielellään itsenäistä suoritusta.

FY05 Jaksollinen liike ja aallot

SYVENTÄVÄ: Tutustumme mekaniikassa havaittaviin värähtelyihin ja aaltoihin ja sovellamme niiden ominaisuuksia äänen värähtelyihin. Tutkimme aaltoliikkeen ominaisuuksiin erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Huomataan värähtely- ja pyörimisliikkeiden vastaavuuksia ja pohditaan gravitaatiota.

SUORITUS: Arvosana. Ei mielellään itsenäistä suoritusta.

FY06 Sähkömagnetismi

SYVENTÄVÄ: Tutustumme sähkö- ja magnetismin välisiin vuorovaikutuksiin ja miten sähkömagnetismin käsite soveltuu ympäröivien ilmiöiden tulkintaan ja laitteiden toimintaan. Sovelluksena on sähköenergian tuottaminen ja jakelu. Hiukkasfysiikkaan liittyy varatun hiukkasen vuorovaikutukset sähkö- ja magneettikentässä ja siitä syntyvän sähkömagneettisen säteilyn (myös valo) ominaisuudet.

SUORITUS: Arvosana. Ei mielellään itsenäistä suoritusta.

FY07 Aine ja säteily

SYVENTÄVÄ: Modernissa fysiikassa kvanttimekaaniset hiukkasfysiikan ilmiöt, kosmiset ilmiöt ja atomifysiikan ilmiöt. Tietoja sovelletaan ydinenergian ja säteilyturvallisuuden aihepiirissä.

SUORITUS: Arvosana. Ei mielellään itsenäistä suoritusta.

FY08 Kertaus

SOVELTAVA: Kerrataan fysiikan ylioppilaskirjoituksissa tarvittavien kurssien 1-7 aiheita.

SUORITUS: Arvosana. Ei mielellään itsenäistä suoritusta.

FY09 Fysiikan työkurssi

SOVELTAVA: Fysiikan työkurssissa hyödynnetään koulun työvälineitä erilaisissa fysiikkaan liittyvissä tutkimustehtävissä ja laboratoriotöissä.

SUORITUS: Suoritusmerkintä. Ei mielellään itsenäistä suoritusta.

FY10 Tähtitiede

SOVELTAVA: Kurssilla tutustutaan aurinkokunnan ja maailmankaikkeuden rakenteisiin, ilmiöihin ja tutkimustuloksiin. Työtapoina ovat opetus, keskustelut, työt ja omat tehtävät. Käymme tähtitornissa, jos valaistus- ja sääolot sen sallivat.

SUORITUS: Suoritusmerkintä. Ei mielellään itsenäistä suoritusta.

KE Kemia

KE01 Kemiaa kaikkialla

PAKOLLINEN: Kemian perusteet alkuaineiden atomien ja yhdisteiden muodostumisperiaatteista, aineiden rakenteiden vaikutus niiden ominaisuuksiin. Kemia ihmisen arjen, yhteiskunnan ja ympäristösuojelun näkökulmasta.

SUORITUS: Arvosana. Ei mielellään itsenäistä suoritusta.

KE02 Ihmisen ja elinympäristön kemiaa

SYVENTÄVÄ: Orgaanisten yhdisteiden kemian teoriaa ja yhdisteiden käytön vaikutus ihmisen hyvinvointiin ja terveyteen. Kemiallisen analyysin perusteet ja laskentamenetelmien soveltamista ongelmaratkaisuun.

SUORITUS: Arvosana. Ei mielellään itsenäistä suoritusta.

KE03 Reaktiot ja energia

SYVENTÄVÄ: Kemian merkitys energiaratkaisujen ja ympäristön kannalta. Tutustutaan epäorgaanisten ja orgaanisten yhdisteiden reaktioihin ja niiden sovelluksiin. Opitaan kirjoittamaan ja tasapainottamaan reaktioyhtälöitä.

SUORITUS: Arvosana. Ei mielellään itsenäistä suoritusta.

KE04 Materiaalit ja teknologia

SYVENTÄVÄ: Kemian merkitys ja soveltaminen teknologiassa. Tutustutaan sähkökemian keskeisiin periaatteisiin.

SUORITUS: Arvosana. Ei mielellään itsenäistä suoritusta.

KE05 Reaktiot ja tasapaino

SYVENTÄVÄ: Kemian merkitys kestävästä tulevaisuudesta rakentamisessa. Tutustutaan kemiallisiin tasapainoreaktioihin jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä.

SUORITUS: Arvosana. Ei mielellään itsenäistä suoritusta.

KE06 Kemian kertauskurssi

SYVENTÄVÄ: Kerrataan kemian pakollinen oppimäärä. Suositellaan suorittamaan ennen ylioppilaskoetta.

SUORITUS: Arvosana.

KE07 Kemian työkurssi

SYVENTÄVÄ:

SUORITUS:

FI Filosofia

FI01 Johdatus filosofiseen ajatteluun

PAKOLLINEN: Mitä filosofia on, filosofisten kysymysten ja filosofisen ajattelun luonne filosofian perinteessä ja ajankohtaisiin ongelmiin sovellettuna. Johdonmukaisen argumentaation ja pätevän päättelyn perusteet ja niiden harjoittaminen suullisesti ja kirjallisesti. Keskeisiä filosofisia peruskysymyksiä ja -erotteluja: henki ja aine, vapaus ja välttämättömyys, käsitteellinen ja empiirinen, objektiivinen ja subjektiivinen. Tiedon ja informaation, arkitiedon ja tieteellisen tiedon sekä tieteen ja pseudotieteen ero. Tiedon ja argumentaation luonne eri tiedonaloilla: miten väitteitä muodostetaan, koetellaan ja perustellaan joissain lukion oppiaineissa.

SUORITUS: Arvosana

FI02 Etiikka

PAKOLLINEN: Moraali ja sitä pohtiva normatiivinen ja soveltava etiikka; hyve-, seuraus-, sopimus-, oikeus- ja velvollisuusetiikan perusteet. Moraalin luonne normijärjestelmänä ja sen ero juridiin ja tapanormeihin perustuviin järjestelmiin, moraalinen relativismi. Filosofisia teorioita elämän hyvyydestä ja merkityksellisyydestä sekä hyvästä elämäntavasta. Etiikka ja yksilön moraaliset ratkaisut: ihmissuhteet ja elämänvalinnat. Eläimiä ja ympäristöä koskevia eettisiä kysymyksiä.

SUORITUS: Arvosana

FI03 Yhteiskuntafilosofia

SYVENTÄVÄ: Yhteiskuntajärjestyksen ja yhteiskunnallisten instituutioiden olemassaolo ja oikeuttaminen: yksilö- ja yhteisökeskeiset teoriat yhteiskunnasta, yhteiskuntasopimusteoriat. Oikeudenmukaisuuden eri muodot, niiden perusteleminen ja soveltaminen. Vallan käsite ja muodot, vallan oikeuttaminen, demokratian muodot ja kilpailijat, anarkismi. Työnjako, talous ja hyvinvointi, talouden toimintaperiaatteiden ja omistamisen oikeuttaminen. Poliittiset ihanteet ja niiden toteuttaminen: vapaus, tasa-arvo ja solidaarisuus; konservatismi, liberalismi ja sosialismi; kansallisvaltiot ja globaali näkökulma. Yhteiskunnalliset jännitteet ja ristiriidat sekä niiden ratkaiseminen: oikeusvaltio ja sen vaihtoehdot, yhteiskuntajärjestyksen luhistuminen. Sodot, sisällissodat, terrori sekä holokausti ja muut kansanvainot yhteiskuntafilosofisina ongelmina. Ajankohtaisia yhteiskuntafilosofisia kysymyksiä: sukupuolen rakentuminen, informaatioteknologia, kulttuurien kohtaaminen, kestävä tulevaisuuden rakentaminen.

SUORITUS: Arvosana

FI04 Tieto, tiede ja todellisuus

SYVENTÄVÄ: Metafysiikan keskeiset kysymykset ja käsitteet, erilaisia käsityksiä metafysiikan luonteesta ja todellisuuden perusrakenteesta. Olemassaolon kysymyksiä: muutos ja pysyvyys, oliot ja ominaisuudet, mahdollinen ja välttämätön, reaalin ja virtuaalinen, Todellisuuden ilmeneminen ja hahmottaminen. Totuuden luonne ja totuusteoriat. Tiedon mahdollisuus ja rajat, tiedon oikeuttaminen. Tieteellisen tutkimuksen luonne ja menetelmät, tieteellinen päättely; ilmiön, tutkimusaineiston, mallin ja teorian käsitteet sekä niiden keskinäinen suhde. Selittäminen ja tieto luonnon- ja ihmistieteissä sekä formaaleissa tieteissä: tietäminen ja ennustaminen, ymmärtäminen ja tulkinta.

SUORITUS: Arvosana

PS   Psykologia

PS01 Psyykinen toiminta ja oppiminen

PAKOLLINEN: Tietoinen ja tiedostamaton psyykinen toiminta: ihmisen toimintaan vaikuttavat biologiset tekijät sekä perustieto hermoston toiminnasta, perustietoa tunteista ja motivaatiosta, kognitiivisten tulkintojen merkitys ihmisen toiminnassa, Sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutus ihmisen toimintaan, perustietoa sosiaalistumisesta ja normien omaksumisesta, esimerkkejä yksilön toimintaan vaikuttavista tilannetekijöistä. Perehtyminen johonkin valinnaiseen ilmiöön, kuten aggressiivisuus, jännittäminen, riippuvuudet, syömiskäyttäytyminen, sosiaalinen vuorovaikutus, onnellisuus tai rakkaus. Opiskelu ja oppiminen psykologian näkökulmista: oppimisen biologinen, kognitiivinen ja sosiokulttuurinen perusta, tehokkaat opiskelumenetelmät, motivaatio ja oppiminen. Psykologisen tiedon muodostuminen: psykologian tutkimuskohteet, arkitiedon ja tieteellisen tiedon ero, esimerkkejä psykologian tutkimusmenetelmistä.

SUORITUS: Arvosana

PS02 Kehittyvä ihminen

SYVENTÄVÄ: Kehityksen osa-alueet ja niihin vaikuttavat tekijät lapsuudessa ja nuoruudessa: fyysimotorinen kehitys, kognitiivinen kehitys, emotionaalinen kehitys, psykososiaalinen kehitys, minuuden ja minäkäsityksen kehitys. Nuoruusiän psyykinen kehitys ja sen erityiset haasteet: ajattelun kehitys, identiteetin kehitys: henkilökohtainen, sosiaalinen ja kulttuurinen identiteetti, sukupuoli-identiteetti ja seksuaalisuuden kehittyminen, toiminnanohjauksen kehitys ja sen hermostollinen tausta. Kehityksen jatkuvuus elämänkaaren aikana: elämänkaaren käsite, kehitykseen vaikuttavien tekijöiden vuorovaikutus, jokin kehityksen jatkuvuutta selittävä teoria. Kehityksen tutkiminen. Kehitykseen vaikuttavat biologiset ja sosiokulttuuriset tekijät: hermoston kypsyminen, aivojen muovautuminen elämänsä aikana, perimän ja ympäristön vuorovaikutus, varhainen vuorovaikutus ja kiintymyssuhteet, sosialisatio ja kulttuurierot kehityksessä

SUORITUS: Arvosana

PS03 Tietoa käsittelevä ihminen

SYVENTÄVÄ: Kognitiivisen toiminnan periaatteita, kuten sisäiset mallit ja havaintokehä. Kognitiivisten toimintojen neuropsykologinen perusta. Kognitiivisen psykologian ja aivotutkimuksen tutkimusmenetelmiä. Havaitseminen, tarkkaavaisuus ja muisti kognitiivisina perustoimintoina sekä niiden biologinen perusta. Jonkin valinnaisen korkeampitasoisen kognitiivisen toiminnon tarkasteleminen, esimerkiksi kieli, ongelmanratkaisu, päätöksenteko tai asiantuntijuus

SUORITUS: Arvosana

PS04 Tunteet, psyykinen hyvinvointi ja mielenterveys

SYVENTÄVÄ: Tunteiden muodostuminen ja vähintään yhden tunteen biologinen perusta, tunteet psykologisen tutkimuksen kohteena, tunteiden universaalisuus ja kulttuurisidonnaisuus, tunteiden merkitys itseymmärryksen välineenä, psyykinen hyvinvointi ja psyykkisen tasapainon ylläpitäminen, uni ja nukkuminen hyvinvoinnin osatekijöinä, stressi, kriisit ja niistä selviytymisen keinot, keskeiset mielenterveyden ongelmat ja niiden hoito, mielenterveyden ongelmien syntyä selittäviä tekijöitä, sosiaalisen ympäristön merkitys yksilön hyvinvoinnille.

SUORITUS: Arvosana

PS05 Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen

SYVENTÄVÄ: Persoonallisuuden määrittely, persoonallisuuden pysyvyys ja muuttuvuus, vähintään kaksi persoonallisuusteoriaa, persoonallisuuden selittämisen mallia tai näkökulmaa, kuten sosiokognitiivinen, psykodynaaminen tai humanistinen psykologia, temperamenttiteoria tai piirreteoria, yksilöllisten erojen tutkiminen, tilannetekijöiden ja ryhmäilmiöiden vaikutus yksilön toimintaan yhteisöissä ja sosiaalisissa verkostoissa, kulttuurin vaikutus persoonallisuuteen, vuorovaikutukseen ja yhteisölliseen toimintaan.

SUORITUS: Arvosana

PS06 Sosiaalipsykologian jatkokurssi (erityisesti asenteet)

SYVENTÄVÄ: Asenteiden tiedollinen, tunneperäinen ja toiminnallinen komponentti, asenteiden oppiminen ja merkitys minuuden ylläpidossa, perehtyminen opiskelijoita kiinnostaviin vähemmistöihin, erilaiset vuorovaikutus- ja kohtaamistilanteet

SUORITUS: Arvosana

PS07 Kertauskurssi

SOVELTAVA: aiempien kuuden kurssin sisällöistä ne osat, joiden kertaamiseen on tarvetta

SUORITUS: Suoritusmerkintä

HI Historia

HI01 Ihminen ympäristön ja yhteiskuntien muutoksessa

PAKOLLINEN: Kurssi tarkastelee yksilön, yhteiskunnan ja luonnon välistä vuorovaikutusta eurooppalaisessa ja globaalissa kulttuuriympäristössä. Opetuksen näkökulma on nykyisyyden selittämisessä sekä historiallisten ilmiöiden pitkän aikavälin tarkastelussa. Kurssilla tutustutaan yhteiskunnallis-taloudellisten rakenteiden keskeisiin muutoksiin sekä sosiaali- ja ympäristöhistoriaan maanviljelyksen alusta nykyaikaan. Kurssilla harjoitellaan monipuolisen historiallisen lähdeaineiston hyödyntämistä.

SUORITUS: Arvosana

HI02 Kansainväliset suhteet

PAKOLLINEN: Kurssi tarkastelee kansainvälisen politiikan keskeisiä ilmiöitä ja valtasuhteiden muutoksia 1900-luvun alusta nykypäivään. Kurssilla analysoidaan kansainvälistä politiikkaa erilaisten taloudellisten ja ideologisten mallien näkökulmista. Keskeisiä teemoja ovat kilpailun ja yhteistyön välinen jännite, tasapainon ja turvallisuuden tavoittelu sekä erilaisten poliittisten järjestelmien kilpailu. Kurssilla syvennetään tiedon hakemisen, analysoinnin ja tuottamisen taitoja sekä perehdytään kansainvälisiin suhteisiin liittyvien erityyppisten lähteiden tulkintaan ja arviointiin.

SUORITUS: Arvosana

HI03 Itsenäisen Suomen historia

PAKOLLINEN: Kurssin tarkoituksena on analysoida Suomen historian keskeisiä muutosprosesseja ja kehityslinjoja taustoineen autonomian ajan loppupuolelta nykyaikaan. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat Suomen valtiollisen ja kansainvälisen aseman kehittyminen, muutoksiin liittyvät kriisit, siirtyminen sääty-yhteiskunnasta kansalaisyhteiskuntaan sekä poliittiset, taloudelliset ja kulttuuriset murrokset. Kurssilla perehdytään Suomen historian erilaisiin lähteisiin, muuttuviin tulkintoihin ja historian tiedon käyttöön.

SUORITUS: Arvosana

HI04 Eurooppalaisen maailmankuvan kehitys

SYVENTÄVÄ: Kurssi tarkastelee yhteiskunnallisen ajattelun, aatteiden ja ihmisoikeuksien kehittymistä sekä myyttisiä, uskonnollisia ja tieteellisiä maailmanselityksiä antiikista nykypäivään. Kurssilla perehdytään kulttuuriperintöön, taiteeseen ja tieteeseen oman aikansa ilmentäjinä Euroopassa. Tarkastelun kohteena on eurooppalainen ihminen, yksilön ja yhteiskunnan suhde, sukupuoli ja arkielämä.

SUORITUS: Arvosana

HI05 Ruotsin itämaasta Suomeksi

SYVENTÄVÄ: Kurssi tarkastelee Suomen kehitystä osana Itämeren alueen historiaa autonomian ajalle asti. Kurssilla perehdytään yhteiskunnan, talouden ja ympäristön lisäksi yhteisöjen ja yksilöiden väliseen vuorovaikutukseen, arjen historiaan ja ihmisten elämäntapaan sekä elinkeinoihin historian eri vaiheissa. Kurssilla syvennytään erityisesti lähiympäristön historian lähteisiin ja erilaisiin tutkimusmenetelmiin.

SUORITUS: Arvosana

HI06 Maailman kulttuurit kohtaavat

SYVENTÄVÄ: Kurssilla perehdytään kulttuurin käsitteeseen ja kulttuurieroja koskevan ajattelun muutokseen sekä tarkastellaan, miten suhtautuminen eri kulttuureihin on vaihdellut ajattelun ja yhteiskuntien rakenteen muuttuessa. Kulttuuri ymmärretään kokonaisvaltaisena käsitteenä. Kurssilla tarkastellaan eurooppalaisten ja Euroopan ulkopuolisten kulttuurien kohtaamista ja vuorovaikutusta historian eri aikoina.

SUORITUS: Arvosana

HI07 Maailmantilanne nyt - ajankohtaisia kansainvälisen politiikan kysymyksiä (1/2 –kurssi)

SYVENTÄVÄ: Tutustutaan eri medioiden (perinteiset ja sähköiset) avulla kansainvälisen politiikan ja talouden keskeisiin, ajankohtaisiin teemoihin esim. EU, terrorismi, pakolaisuus, YK, kahden- tai useamman maan väliset konfliktit. Esityksiä ja raportteja. Mahdollisia vierailuja ja vierailijoita. Voidaan toteuttaa yhdessä GE05.1 –kurssin kanssa.

SUORITUS: Suoritusmerkintä

HI08 Suomen taidehistoriaa

SOVELTAVA: Suomen taidetta ja arkkitehtuuria sekä tyyliuuntia ja merkittävimpiä taiteilijoita Ruotsin vallan ajalta 1100-luvulta aina Suomen itsenäistymiseen asti. Kirjallisia suorituksia. Opintoretki Turkuun.

SUORITUS: Suoritusmerkintä

HI09 Elokuvahistoria

Perehdytään historiallisten elokuvien kautta historiakuvan laajentamiseen, elokuvien kriittiseen suhtautumiseen ja historiatiedon syventämiseen. Historiallisten elokuvien katsominen, niiden tulkinta ja aiheisiin liittyvien teemojen syventäminen. Elokuvien valinnassa painottuu monipuolisuus aikakausien, aiheiden ja alueellisuuden suhteen.

SUORITUS: Suoritusmerkintä

YH Yhteiskuntaoppi

YH01 Suomalainen yhteiskunta

PAKOLLINEN: Kurssi perehdyttää valtiollisiin ja yhteiskunnallisiin järjestelmiin ja niissä vaikuttamiseen. Kurssi keskittyy suomalaisen yhteiskunnan analyysiin valtio-opin, sosiaalipolitiikan ja sosiologian käsitteistöä ja teorioita hyödyntäen. Keskeisiä näkökulmia ovat demokratia, yhteiskunnan perusrakenteiden kehitys, valta ja vaikuttaminen aktiivista ja osallistuvaa kansalaisuutta korostaen.

SUORITUS: Arvosana

YH02 Taloustieto

PAKOLLINEN: Taloustieteisiin pohjautuva kurssi johdattaa ymmärtämään talouden toimintaperiaatteita ja ajankohtaista talouspoliittista keskustelua. Se käsittelee mikro- ja makrotalouden kysymyksiä kansalaisten, yritysten ja valtioiden näkökulmista. Kurssilla perehdytään talouden ja politiikan kytköksiin sekä työnteon ja yrittämisen merkitykseen hyvinvointivaltion rahoittamisessa. Lisäksi tarkastellaan talouden ja ympäristön suhdetta kestävä kehityksen näkökulmasta.

SUORITUS: Arvosana

YH03 Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma

PAKOLLINEN: Kurssi perehdyttää Euroopan taloudelliseen ja poliittiseen yhdentymiseen ja yksittäisen kansalaisen asemaan yhdentyvässä Euroopassa ja globalisoituvassa maailmassa. Kurssi aikana opitaan seuraamaan ajankohtaisia maailman tapahtumia. Se kannustaa osallistumaan erilaisia kansainvälisen politiikan ilmiöitä koskevaan keskusteluun. Kurssin toteuttamisessa painotetaan tutkivaa oppimista, jossa hyödynnetään mediaa ja muita monipuolisia informaatiolähteitä.

SUORITUS: Arvosana

YH04 Kansalaisen lakitieto

SYVENTÄVÄ: Kurssilla perehdytään Suomen oikeusjärjestyksen ja oikeuden käytön perusasioihin. Tutustutaan tärkeimpiin oikeudellisiin sopimuksiin ja tiedon lähteisiin sekä paneudutaan tavanomaisten oikeusasioiden hoitamiseen. Vierailu Satakunnan käräjäoikeudessa sekä vierailijoita oppitunnilla.

SUORITUS: Arvosana

UE Uskonto/Elämänkatsomustieto

UE01 Uskonto ilmiönä – kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin jäljillä

PAKOLLINEN: Uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely ja tutkiminen. Nykyajan uskonnollisuus, sekularisaatio, uskonnottomuus ja uskonnonvapaus. Maailman ja Suomen uskontotilanne. Lähi-idän monoteististen uskontojen kulttuuritausta, synty sekä niiden keskeiset ja yhteiset piirteet. Pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa. Juutalaisuuden ja islamin sisäinen monimuotoisuus, etiikka, elämäntapa, suhde yhteiskuntaan eri puolilla maailmaa sekä merkitys länsimaiselle kulttuuripiirille. Ajankohtaisia katsomusten kohtaamiseen liittyviä kysymyksiä.

SUORITUS: Arvosana

UE02 Maailmanlaajuinen kristinuskon

PAKOLLINEN: Kristinuskon asema ja vuorovaikutus ympäröivän kulttuurin kanssa eri puolilla maailmaa. Katolisen, ortodoksisen ja protestanttisen, erityisesti luterilaisen, kristillisyyden synty, erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset. Karismaattinen kristillisuus ja kontekstuaalinen teologia. Kristillisperäisten uskontojen pääpiirteet. Uskonnon asema ja sen taustat eri puolilla Eurooppaa. Ekumenia ja katsomusten dialogi. Ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja.

SUORITUS: Arvosana

UE03 Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

SYVENTÄVÄ: Hindulainen maailmankuva ja elämäntapa sekä hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin, yhteiskuntaan ja politiikkaan. Intian nykypäivän uskontotilanne. Jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet. Buddhalainen elämäntapa sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin. Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan. Kiinan nykypäivän uskontotilanne. Shintolaisuus Japanin etnisenä uskontona sekä uskontojen vaikutuksia yhteiskuntaan ja politiikkaan Japanissa. Aasian uskontojen vaikutus länsimaissa. Luonnonuskontojen ja vodoun keskeiset piirteet ja levinneisyys. Uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä.

SUORITUS: Arvosana

UE04 Uskonto suomalaisessa yhteiskunnassa

SYVENTÄVÄ: Suomen uskontotilanne, suomalainen uskonnollisuus ja sekularisaatio, uskonnollisten yhteisöjen muodot ja niiden suhde yhteiskuntaan, uskonnot yhteiskunnan muokkaajina Suomessa eri aikoina, uskontojen ja katsomusten välinen dialogi tämän päivän Suomessa, uskonto ja uskonnolliset yhteisöt suomalaisessa ja yleiseurooppalaisessa lainsäädännössä, uskonnon- ja katsomuksenvapaus sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyvät kysymykset, uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa, uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina, uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa, uskonnottomuus, uskontokritiikki ja uskonnoton tapakulttuuri Suomessa, osana kurssia voidaan toteuttaa vapaaehtoisprojekti tai perehtyä jonkin uskonnollisen yhteisön yhteiskunnalliseen toimintaan

SUORITUS: Arvosana

UE05 Uskonnot tieteessä, taiteessa ja populaarikulttuurissa

SYVENTÄVÄ: Uskonnon tutkimuksen ajankohtaisia näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla: uskontotieteen ja teologian eri tutkimusalat sekä taiteentutkimus, kulttuurintutkimus ja yhteiskuntatieteet. Uskonnon, taiteen ja populaarikulttuurin eri muotojen vuorovaikutus. Uskonnollisten tilojen arkkitehtuuri uskonnon ja sen erityispiirteiden kuvaajana. Uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa ja populaarikulttuurissa, Raamatun kertomusten ja kristillisen opin erilaisten tulkintojen tarkastelu taiteen eri muotojen avulla, Muinaissuomalainen uskonto ja kristinusko suomalaisessa kulttuuriperinnössä.

SUORITUS: Arvosana

UE06 Uskonnot ja media

SYVENTÄVÄ: Uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa, uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa, uskontojen mediajulkisuus, uskonnollinen media ja median hyödyntäminen uskonnoissa, median vaikutus uskontoilmiöihin, kuten asenteet ja uskontoihin liittyvät mielikuvat, uskonnot ja konfliktit, uskonnot ja rauhan rakentaminen, uskontokritiikki, uskontoon liittyvän mediasisällön tuottaminen tai media-analyysi

SUORITUS: Arvosana

UE07 Rakkaus

SOVELTAVA: Agape Jumalan rakkautena ja mahdollisena ihmisen rakkautena, perheen merkitys, ystävyys ja eroottinen rakkaus, rakkauten ”pimeät” puolet, kaipaus. Osallistuminen kurssille mieluiten lukio-opiskelijan loppupäässä.

SUORITUS: Suoritusmerkintä tai arvosana opiskelijan valinnan mukaan

TE Terveystieto

TE01 Terveyden perusteet

PAKOLLINEN: Pakollisella kurssilla syvennetään perusopetuksen aikana opittua terveysosaamista ja ymmärrystä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä. Lisäksi opitaan tunnistamaan ja arvioimaan terveyden edellytysten toteutumista omassa elämässä, lähiyhteisöissä ja ympäristöissä sekä yhteiskunnallisessa päätöksenteossa. Keskeistä on myös itsehoitovalmiuksien ja arjen terveysosaamisen kehittäminen, mielenterveyden suojaaminen sekä ajankohtaisten ja opiskelijoiden esille nostamien asioiden käsittely.

SUORITUS: Numeroarviointi

TE02 Ihminen, ympäristö ja terveys

SYVENTÄVÄ: Kurssilla tarkastellaan terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta voimavarana ja perehdytään sosiaaliseen kestävyysosaamiseen osana kestävästä tulevaisuudesta. Keskeistä on myös tarkastella perimän ja ympäristöön liittyvien tekijöiden yhteyksiä ja vaikutuksia terveyteen ja toimintakykyyn.

SUORITUS: Numeroarviointi

TE03 Terveyttä tutkimassa

SYVENTÄVÄ: Kurssilla luodaan kokonaiskuvaa terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn historiallisista kehityslinjoista ja tulevaisuuden haasteista pääpiirteissään. Kurssilla vahvistetaan opiskelijan valmiuksia hankkia ja arvioida terveyteen liittyvää tutkimus- ja arkitietoa ja soveltaa terveysosaamistaan aktiivisena kansalaisena. Kurssilla perehdytään terveyteen vaikuttavien tekijöiden kriittiseen arviointiin ja pohditaan tutkimuksen ja päätöksenteon mahdollisuuksia terveyden edistämiseksi lähiyhteisöissä, yhteiskunnassa ja globaalisti.

SUORITUS: Numeroarviointi

TE04 Ihminen, fyysinen ja psyykinen terveys (1/2 –kurssi)

SYVENTÄVÄ: Kertauskurssi ihmisen biologiaan terveystiedon näkökulmasta. Voidaan toteuttaa yhdessä BI06.1 –kurssin kanssa.

SUORITUS: Suoritusmerkintä. Kurssi voi vaikuttaa vain korottavasti terveystiedon arvosanaan.

LI Liikunta

LI01 Energiaa liikunnasta

PAKOLLINEN: Liikunnan pakollinen kurssi. Sisä- ja ulkopalloilu, kuntoharjoittelu, yleisurheilu, voimistelu ja rytmiliikunta, maastoliikunta sekä uinti ja vesipelastus.

SUORITUS: 1. vuonna, ei itsenäistä suoritusta. Suoritusmerkintä tai arvosana.

LI02 Aktiivinen elämäntapa

PAKOLLINEN: Liikunnan pakollinen kurssi. Luistelu ja jääpelit, kuntoharjoittelu, voimistelu ja rytmiliikunta, maastoliikunta, yleisurheilu, palloilu ja jokin uusi liikuntalaji.

SUORITUS: 1. tai 2. vuonna, ei itsenäistä suoritusta. Suoritusmerkintä tai arvosana.

LI03 Terveyttä liikkuen

SYVENTÄVÄ: Kurssin alussa suunnitellaan oma henkilökohtainen liikuntasuunnitelma, joka sisältää sekä itsenäisesti että ryhmän kanssa yhdessä suoritettavia liikuntahetkiä monipuolisesti eri liikuntamuotoja yhdistäen.

SUORITUS: Järjestys vapaa, ei itsenäistä suoritusta. Suoritusmerkintä tai arvosana.

LI04 Yhdessä liikkuen

SYVENTÄVÄ: Juhlatanssien, paritanssien sekä tanssietiketin harjoittelua lukion Vanhojen päivää varten sekä itse tanssiaisten suunnittelu ja toteutus.

SUORITUS: Järjestys vapaa, ei itsenäistä suoritusta. Suoritusmerkintä tai arvosana.

LI05 Hyvinvointia liikkuen

SYVENTÄVÄ: Kurssilla pyritään monimuotoisen ja monipuolisen liikunnan avulla aikaansaamaan rentouttavia ja virkistäviä hetkiä, joista opiskelija voi ammentaa energiaa ja henkistä vireyttä.

SUORITUS: Järjestys vapaa, ei itsenäistä suoritusta. Kurssimerkintä tai arvosana.

LI06 Paritanssikurssi

SYVENTÄVÄ: Syvennetään osaamista jo ennestään tutuissa lavatansseissa, kuten valsissa ja foxissa sekä opetellaan uusia tansseja, kuten rumba ja cha cha. Kurssin sisältöä voidaan tarkentaa opiskelijoiden toiveiden mukaan.

SUORITUS: Järjestys vapaa, ei itsenäistä suoritusta. Suoritusmerkintä tai arvosana.

LI07 Palloilukurssi

SYVENTÄVÄ: Kurssilla syvennetään osaamista jo tutuissa palloilulajeissa, erityisesti keskitytään joukkuelajeihin. Painopistealueena on opiskelijan henkilökohtaisten taitojen sekä joukkuepelaamisen kehittäminen. Kurssin opiskelijoista pyritään muodostamaan runko koulun joukkueisiin, jotka mahdollisuuksien mukaan osallistuvat erilaisiin turnauksiin.

SUORITUS: Järjestys vapaa, ei itsenäistä suoritusta. Suoritusmerkintä tai arvosana.

LI08 Löydä oma lajisi

SOVELTAVA: Kurssilla tutustutaan uusiin lajeihin opiskelijoiden mielenkiinnon sekä lähiseudun mahdollisuuksien mukaan. Uusien lajien lisäksi harrastetaan ennestään tuttuja lajeja ryhmän toivomusten mukaan. Osa uusista lajeista aiheuttaa kustannuksia.

SUORITUS: Järjestys vapaa, ei itsenäistä suoritusta. Suoritusmerkintä tai arvosana.

LI09 Kuntosaliturssi

SOVELTAVA: Kurssilla perehdytään kuntosaliharjoitteluun, oman harjoitteluohjelman laatimiseen ja oman fyysisen kunnon kehittämiseen.

SUORITUS: Järjestys vapaa, ei itsenäistä suoritusta. Suoritusmerkintä tai arvosana.

LI10 Ulkoliikunta- /vaelluskurssi

SOVELTAVA: Kurssi toteutetaan yöpymisen sisältävänä viikonloppuretkenä, jonka suunnittelevat kurssin opiskelijat ja opettaja. Kurssilla opetellaan retkeilyn perustietoja ja –taitoja, luonnossa liikkumista sekä erätaitoja. Lisäksi perehdytään ja tutustutaan retkikohteen luonnon erityispiirteisiin. Kurssi aiheuttaa kustannuksia.

SUORITUS: Järjestys vapaa, ei itsenäistä suoritusta. Suoritusmerkintä.

LI11 Talviliikuntakurssi

SOVELTAVA: Kurssilla syvennetään opiskelijan osaamista eri talviliikuntalajeissa. Erityisesti keskitytään hiihto-, laskettelu- ja lumilautailutaitojen syventämiseen. Osa kurssista toteutetaan viikonloppuretkenä laskettelukeskukseen. Kurssi aiheuttaa kustannuksia opiskelijalle.

SUORITUS: Järjestys vapaa, ei itsenäistä suoritusta. Suoritusmerkintä tai arvosana.

MU Musiikki

MU01 Musiikki ja minä

PAKOLLINEN: Opiskelija kehittää äänenkäyttöään ja soittotaitoaan musiikillisen ajattelun ja ilmaisun välineenä. Kurssilla syvennetään musiikin ja musiikkikäsitteiden tuntemusta käytännön musisoinnin avulla. Opiskelija oppii tarkkailemaan ääniympäristöään ja perehtyy kuulonhuoltoon.

SUORITUS: Arvosana.

MU02 Moniääninen Suomi

PAKOLLINEN: Opiskelussa käytetään monipuolisia työtapoja, erityisesti musisointia ja kuuntelua. Musisoitaessa kiinnitetään huomiota oman taiteellisen ilmaisun sekä kuuntelu- ja vuorovaikutustaitojen kehittämiseen. Musiikkiohjelmistoon valitaan eri musiikinlajeja populaari- ja taidemusiikista perinnemusiikkiin.

SUORITUS: Arvosana.

MU03 Ovet auki musiikille

SYVENTÄVÄ: Kurssilla tutustutaan syvällisesti joihinkin musiikinlajeihin tai musiikkikulttuureihin. Opiskelija kehittää musisointitaitojaan sekä taitojaan hankkia ja käsitellä tietoa. Kurssin voi suorittaa myös projektina.

SUORITUS: Arvosana.

MU04 Musiikki viestii ja vaikuttaa

SYVENTÄVÄ: Opiskelija tutkii musiikin yhteyttä tekstiin, kuvaan ja liikkeeseen ja perehtyy tarkemmin musiikin käyttötapoihin esimerkiksi elokuvassa, näyttämöllä, joukkoviestimissä tai verkkoympäristöissä muutaman rajatun näytteen avulla. Sisältöjen tarkastelussa painottuu pyrkimys kokonaisuuksien ymmärtämiseen. Musiikin vaikuttavuutta tutkitaan analysoimalla olemassa olevaa materiaalia tai tuottamalla sitä itse. Kurssin voi suorittaa myös taiteidenvälisenä tai monialaisena projektina.

SUORITUS: Arvosana.

MU05 Bändikurssi

SOVELTAVA: Kurssilla harjoitellaan yhteissoittoa ja laulusolistina toimimista. Oppilaat voivat vaikuttaa harjoiteltaviin kappaleisiin. Kurssille osallistuminen ei edellytä soitto-/lauluharrastusta.

SUORITUS: Suoritusmerkintä.

MU06 Musiikin esiintymiskurssi

SOVELTAVA: Kurssilla valmistetaan esityksiä koulun eri tilaisuuksiin ja juhliin. Ryhmä kokoontuu erikseen sovittavina ajankohtina harjoittelemaan. Kurssimerkinnän saa, kun kurssin tuntimäärä tulee täyteen. Tunnit kertyvät sekä harjoittelusta että esiintymisistä.

SUORITUS: Suoritusmerkintä.

KU Kuvataide

KU01 Kuvat ja kulttuurit

PAKOLLINEN: Taiteen traditio ja modernismi, taidekuvan tulkinta; sisältö- ja muotoanalyysi. Portfolio.

SUORITUS: Arvosana, itsenäinen suoritus mahdollinen.

KU02 Muotoillut ja rakennetut ympäristöt

PAKOLLINEN: Estetiikka ja funktionaalisuus rakennetussa ympäristössä ja muotoilussa. Ympäristö kulttuurisena viestinä.

SUORITUS: Arvosana, itsenäinen suoritus mahdollinen.

KU03 Osallisena mediassa

SYVENTÄVÄ: Median kuva viestinä, keinot ja todellisuussuhde.

SUORITUS: Arvosana, itsenäinen suoritus mahdollinen.

KU04 Taiteen monet maailmat

SYVENTÄVÄ: Taide ilmiönä arjessa. Nykytaide ja taiteidenvälisyys, eri kulttuurien taidekäsitys.

SUORITUS: Arvosana, itsenäinen suoritus mahdollinen.

OP Opinto-ohjaus

OP01 Minä opiskelijana

PAKOLLINEN: Kurssilla käydään läpi lukiossa vaadittavia opiskelutaitoja sekä opiskelija pyrkii kehittämään omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksiaan. Kurssin keskeisiä sisältöjä ovat lukio-opintojen ja ylioppilastutkinnon suunnittelu sekä oman jatko-opinto- ja urasuunnitelman käynnistäminen. Kurssi koostuu luokkaohjaustunneista, mahdollisista vierailijaluennoista sekä yksilöllisestä ohjauksesta. Opiskelijan tulee osallistua aktiivisesti kaikkiin edellä mainittuihin kokonaisuuksiin. Kurssi suoritetaan ensimmäisenä lukiovuotena.

SUORITUS: Hyväksytystä kurssisuorituksesta suoritusmerkintä.

OP02 Jatko-opinnot ja työelämä

PAKOLLINEN: Opiskelija kehittää edelleen itsetuntemustaan sekä elämänsuunnittelu- ja elämänhallintataitojaan. Opiskelija perehtyy jatkokoulutuksen ja työelämän kannalta sellaisiin keskeisiin teemoihin, jotka auttavat ura- ja elämänsuunnittelutaidoissa sekä antavat valmiudet jatko-opintoihin ja työelämään siirtymiselle.

Opiskelija tutustuu toisen ja korkea-asteen erilaisiin koulutusvaihtoehtoihin sekä muuhun koulutustarjontaan.

Kurssin tavoitteena on lisätä opiskelijan työelämä tietoutta sekä syventää työelämä tuntemusta. Tutustutaan jatkuvasti muuttuvaan työelämään ja sen tarpeisiin sekä opiskellaan esimerkiksi työnhakutaitoja.

Kurssi koostuu luokkaohjaustunneista, mahdollisista vierailijaluennoista sekä yksilöllisestä ohjauksesta. Opiskelijan tulee osallistua aktiivisesti kaikkiin edellä mainittuihin kokonaisuuksiin. Kurssi suoritetaan toisena (ja osittain kolmantena) lukiovuotena.

SUORITUS: Hyväksytystä kurssisuorituksesta suoritusmerkintä.

AT Tietotekniikka

AT01 Tietotekniikan laajempi perustaito

SOVELTAVA: Kannettavan tietokoneen käyttötaidon kohentaminen. Opiskelussa tarvittavien työvälineohjelmien, tieto- ja viestintätekniisten taitojen opettelua ja oppimis- ja koeympäristöjen opettelua.

SUORITUS: Suoritusmerkintä.

AT02 Nykypäivän internet

SOVELTAVA: Yleisten työvälineohjelmien käyttötaidon syventämistä, materiaalin tuottaminen tieto- ja viestintätekniikkaa varten, Internetin sisällön tekemiseen osallistuminen, suuren työmäärän automatisoimisen kokeilua.

SUORITUS: Suoritusmerkintä. Kannattaa suorittaa ensimmäisenä vuonna, mutta suositellaan myös muina vuosina.

TO Teemaopinnot

Teemaopinnot ovat eri tiedonaloja yhdistäviä opintoja. Ne eheyttävät opetusta ja kehittävät opiskelijoiden taitoja hahmottaa ja ymmärtää yksittäistä oppiainetta laajempia kokonaisuuksia. Teemaopintojen keskeisenä tehtävänä on tarjota mahdollisuuksia usean eri oppiaineen tietojen ja taitojen yhdistämiseen ja soveltamiseen.

Teemaopintojen tavoitteet ja sisällöt tarkennetaan ja konkretisoidaan opetussuunnitelmassa. Kokemäen lukiossa päätetään vuosittain työsuunnitelman yhteydessä toteutettavat teemaopinnot.

TO01 Monitieteinen ajattelu

TO011 Arjen ongelmia tieteellisesti tarkasteltuna

SYVENTÄVÄ: Kurssin tavoitteena on tutustua arjen ongelmien syihin ja miten niitä pystyttäisiin vähentämään, esim. talon lämmitysjärjestelmien vertailu energiatehokkuuden kannalta. Kurssilla voidaan pohtia myös mm. ilmastonmuutoksen vaikutuksia arjessa. Oppiaine yhdistelmä: fysiikka, kemia, matematiikka, biologia, maantiede ym.

SUORITUS: Osallistuminen kurssille. Suoritusmerkintä.

TO012 Kokemäenjoki ja sen historia

SYVENTÄVÄ: Kurssin tavoitteena on tutustua Kokemäkeen, Kokemäenjokeen tai joen vaikutukseen Kokemäen kehitymisessä. Oppiaine yhdistelmä: maantiede, biologia, historia, yhteiskuntaoppi

SUORITUS: Osallistuminen kurssille. Suoritusmerkintä.

TO013 Käyttäytyminen sosiaalisessa mediassa

SYVENTÄVÄ: Kurssin tavoitteena on tutkia ja pohtia ihmisten some-käyttäytymistä. Tutkittavana materiaalina voi olla suomen- tai vieraskielinen some-palvelu, esim. LinkedIn, Twitter, Facebook tai Instagram. Oppiaine yhdistelmä: psykologia, äidinkieli, kielet, atk

SUORITUS: Osallistuminen kurssille. Suoritusmerkintä.

TO02 Tutkiva työskentely teknologialla

TO021 Kokemäkeä tallentaen (1/2 –kurssi)

SYVENTÄVÄ: Kurssin aikana toteutetaan tallentava projekti Kokemäestä. Kaupunkia on mahdollista tarkastella eri näkökulmista, mm. liikuntarajoitteisten tai yrittäjien. Kaupungin kehitystä voidaan kuvata myös eri vuosikymmeniltä vanhojen valokuvien tai haastattelujen pohjalta. Kaupungin moninaista luontoa ja maisemia on mahdollista myös tutkia projektin puitteissa.

SUORITUS: Suunnittelemalla, toteuttamalla ja esittämällä tallennusprojekti. Suoritusmerkintä.

TO03 Osaaminen arjessa

TO031 Tutor-kurssi

SYVENTÄVÄ: Tutoreina toimivien oppilaiden peruskoulutus osallistumalla harjoituksiin vuorovaikutus ja esiintymistaitojen kehittämiseksi sekä itsetuntemuksen ja itsetunnon valmistumiseksi. Kurssiin kuuluu myös osallistumista erilaisiin koulun tiedotus-, markkinointi- ja koulutustilaisuuksiin, joita suunnataan uusille opiskelijoille, vanhemmille ja ulkopuoliselle yleisölle.

SUORITUS: Suoritusmerkintä.

TO032 Maailman kulttuuri

SYVENTÄVÄ: Tutustuminen opiskelijoiden valitsemaan kulttuuriin, esim. Italia, Kreikka, Espanja, Kiina tai Saksa. Kurssin aikana tutustutaan valitun kulttuurin historiaan, kirjallisuuteen, ruoka- ja tapakulttuuriin, kielen alkeisiin, musiikkiin ja kuvataiteeseen.

SUORITUS: Osallistuminen kurssille. Suoritusmerkintä.

TO033 Yrittäjyys ja työelämä

SYVENTÄVÄ: Kurssilla tutustaan työelämään ja sitä kautta yrittäjyyteen.

SUORITUS: Suoritusmerkintä.

TO034 Liikennekasvatus (0,5 kurssia)

Liikennekasvatus osoitetaan esittämällä B-ajokortti lukion kansliassa.

SUORITUS: Suoritusmerkintä.

TO035 Hygieniakurssi (0,5 kurssia)

Kurssilla valmistaudutaan hygieniapassin suorittamiseen. Kurssin lopuksi osaamistestajan suorittama osaamistesti.

SUORITUS: Osallistuminen kurssille. Itsenäinen suoritus myös mahdollinen esittämällä hygieniapassi lukion kansliassa. Suoritusmerkintä.

TO036 Anniskelupassi (0,5 kurssia)

Kurssilla valmistaudutaan anniskelupassin suorittamiseen. Kurssin lopuksi anniskelupassikoe.

SUORITUS: Osallistuminen kurssille. Itsenäinen suoritus myös mahdollinen esittämällä anniskelupassi lukion kansliassa. Suoritusmerkintä.

TO037 Tulityökortti (0,5 kurssia)

Kurssilla valmistaudutaan tulityökortin suorittamiseen. Kurssin lopuksi koe.

SUORITUS: Osallistuminen kurssille. Itsenäinen suoritus myös mahdollinen esittämällä tulityökortti lukion kansliassa. Suoritusmerkintä.

TO038 Ensiapukurssi EA1 (0,5 kurssia)

Kurssilla harjoitellaan ensiaputaitoja. Kurssin suorittamisesta saa erillisen todistuksen ensiaputaidoista.

SUORITUS: Osallistuminen kurssille. Itsenäinen suoritus myös mahdollinen esittämällä EA 1-todistuksen lukion kansliassa. Suoritusmerkintä.

TO039 Koklu's kitchen – ruokaa ja kulttuuria

SYVENTÄVÄ: Vieraiden kielten ja kotitalouden yhteiskurssilla tutustutaan eri kulttuurialueille tyypilliseen ruokailukulttuuriin ja valmistetaan itse ruokaa erilaisten juhlapyhien yhteyteen. Puolet tunneista opiskellaan englannin/ruotsin/saksan kielellä juhlapyhään, ruokailukulttuuriin ja tulevaan reseptiikkaan liittyvää sanastoa ja puolet tunneista valmistetaan ruokaa kotitalousluokassa. Pääpaino on tekemisessä, eikä aiempaa osaamista missään kielessä vaadita.

SUORITUS: Osallistuminen kurssille. Ei itsenäistä suoritusta.

TO0310 Maailman kulttuuri matka

SYVENTÄVÄ: Kurssiin kuuluu opintomatka valittuun kulttuurikohteeseen, esim. Rooma, Ateena, Barcelona, Berliini tai Lontoo.

SUORITUS: Edellyttää TO032 Maailman kulttuuri osallistumista. Osallistuminen kurssille. Suoritusmerkintä.

TA Taiteiden väliset kurssit

TA01 Monitaiteellinen musiikkiprojekti

SOVELTAVA: Kurssi tarjoaa opiskelijalle tilaisuuksia kehittää musiikillista ja muuta taiteellista luovaa ajatteluaan ja ilmaisutaitojaan taiteidenvälisessä työskentelyssä ja yhteistyössä muiden kanssa.

SUORITUS:

TA02 Nykytaiteen keinoin

SOVELTAVA:

SUORITUS:

TA03 Taidetta kaikilla aisteilla

SOVELTAVA:

SUORITUS:

LD   Lukiodiplomit

Taito- ja taideaineissa ei järjestetä yo-kokeita mutta niissä on mahdollista suorittaa lukiodiplomeja. Diplomit ovat tunnustus erityisestä harrastuneisuudesta ja osaamisesta, ja niistä saa joillekin aloille haettaessa lisäpisteitä.

LD01 Kotitalouden lukiodiplomi

LD02 Kuvataiteen lukiodiplomi

LD03 Käsityön lukiodiplomi

LD04 Liikunnan lukiodiplomi

SOVELTAVA: Liikunnan lukiodiplomin suorittaminen on osoitus opiskelijan liikunnallisista kyvyistä. Suoritus koostuu opiskelijan laatimasta tutkielmasta, liikuntakykyisyydestä, yhteistyötaidosta, erityisosaamista liikunnan alalla sekä opiskelijan koko lukionaikaista liikuntaan liittyvää oppimisprosessia kuvaavasta portfolioista.

SUORITUS: Edellyttää neljää suoritettua liikunnan kurssia. Diplomin suorittaminen on suositeltavaa aloittaa ensimmäisen lukuvuoden keväällä.

Suoritusmerkintä sekä diplomi (arvosana 1-5).

LD05 Median lukiodiplomi

LD06 Musiikin lukiodiplomi

LD07 Tanssin lukiodiplomi

LD08 Teatterin lukiodiplomi